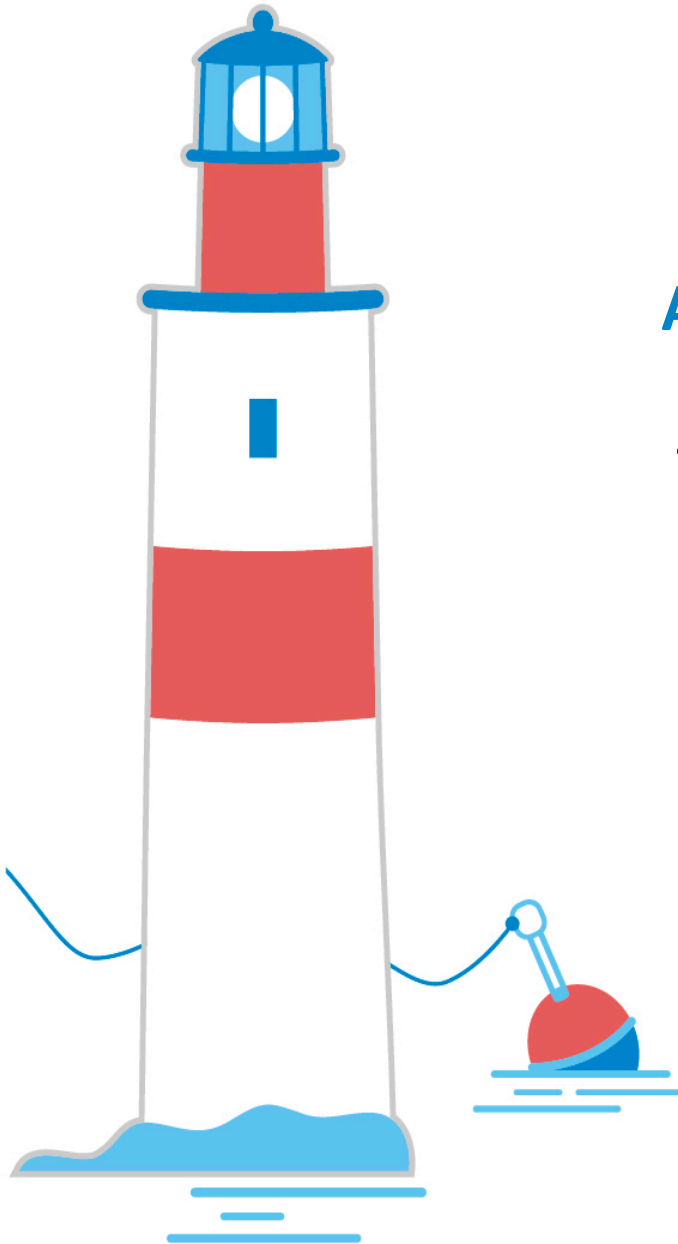

Arviointikertomus 2019

KOTKAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

4.6.2020

Kotkan Kaupunki

Postiosoite
PL 100
48101 Kotka

Käyntiosoite
Kustaankatu 2
48100 KOTKA

Puhelin: 05 2341
Sähköposti: etunimi.sukunimi@kotka.fi
Internet: www.kotka.fi

Sisällys

1.	Puheenjohtajan katsaus	1
2.	Tarkastuslautakunnan toiminta 2019	3
3.	Toimenpiteet aikaisempien vuosien tarkastuskertomuksien osalta	6
4.	Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	11
5.	Taloudelliset tavoitteet	25
6.	Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	31
7.	Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi ja toteutuminen	49
8.	Henkilöstö	51
9.	Yhteenveto	52
10.	Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle	59
11.	Allekirjoitukset	62

1. Puheenjohtajan katsaus

Tätä kirjoittaessa maassamme noudatettuja poikkeustilarajoituksia ollaan vaihteittain purkamassa.

Valtioneuvosto on koronaepidemian vuoksi tähdännyt kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin ensisijaiseen turvaamiseen. Tällä on kuitenkin seurauksia, joiden lopulliset vaikutukset ovat vasta hahmottumassa. Etätyön lisäys ja työpaikkojen siirtyminen pois konttoreilta ja suurista kaupungeista voi olla seuraus, josta Kotka saattaa tulevaisuudessa hyötyä.

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain 121 §:n mukaan muun ohella arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tilinpäätöksessä ilmenevin tavoin toimintavuonna tehtiin osakkeiden hankintamenoon liittyvä korjauskirjaus 15 milj. €.

Kaupunginjohtaja on tilinpäätöksen toimintakertomuksessa todennut, että onneksemme ennuste ei tällä kertaa pitänyt paikkansa.

Nyt on korkea aika miettiä sitä, mistä kaupungin käyttötalouden haasteet johtuvat. Ei voi olla vaikea ymmärtää sitä, että mikäli menot jatkuvasti ovat tuloja suuremmat, talous ei pitkässä juoksussa voi tulla tasapainoon.

Laman koittaessa ylivelkaantunut joutuu rahapulassaan myymään omaisuutta, josta vain harvoin saadaan tyydyttävä kauppahinta. 1990-luvun lamasta ja yritysten konkurssiaallosta ja historiamme pahimmista työttömyyslukuista viisastuneena valtioneuvosto onkin tällä kertaa panostanut turhien konkurssien välttämiseen mm. laajamittaisilla yritysrahoituskierröksillä, joiden loppuminen ei mahdollisesti vielä ole käsillä. Pahimmassa tapauksessa nyt saattaa ensimmäistä kertaa käydä niin, että sekä vientiteollisuus että kotitalouksien kulutus hyötyvät samaan aikaan.

Kotka ei vielä ole päässyt korkeista ja kaupungille sekä inhimillisesti että taloudellisesti katsoen kalliista työttömyyslukuista.

Kaupunki on perinteisesti keskittynyt hyödyntämään ja edistämään kaupungin logistisesti edullista sijaintia ja satamasidonnaista liiketoimintaa.

Kaupungin kehitykselle UPM:n, Stora Enson, ja Googlen kaltaiset globaalisti toimivat yritykset ovat elintärkeitä. Ei pidä kuitenkaan unohtaa, että niiden taustalla Kotkassakin on lukuisa määrä pienempiä yrityksiä mm. näiden alihankkijoina ja yhteistyökumppaneina. Suomen hyvinvointi ja työpaikat syntyvätkin pääasiassa pieniin yrityksiin.

Vuosina 2001- 2017 työllisten määrä kasvoi alle 250 henkilöä työllistävässä yrityksissä 134 814 henkilöllä (Tilastokeskus 2017). Tästä joukosta alle 50 työntekijän yrityksiin syntyi 81 500 uutta työpaikkaa. Suurissa yli 1 000 työntekijää työllistävässä yrityksissä työntekijöiden määrä sen sijaan väheni 37 788 henkilöllä.

Strategiansa mukaan Kotka on yrityksiä yhdistävä ja yrittäjyyttä edistävä kaupunki, johon syntyy lisää työpaikkoja. Tähän strategiseen tavoitteeseen on edessämme olevassa taloustilanteessa syytä panostaa voimallisesti. Siitä syntyy kaupungin elinvoima ja myönteinen kehitys.

Johan Bardy

2. Tarkastuslautakunnan toiminta 2019

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Kuntalain (410/2015) 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

Arvioinnin tulokset kootaan vuosittain laadittavaan arviointikertomukseen. Arviointikertomuksen tarkoituksena on tuottaa kaupungin johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi arviointitietoa valtuustolle, muille päätöksentekijöille, kuntalaisille, sidosryhmille ja kaupungin henkilöstölle.

Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2019:

JÄSENET	VARAJÄSENET
Johan Bardy, puheenjohtaja	Anssi Avelin
Pirjo Romppanen, varapuheenjohtaja	Anja Lehtonen
Raimo Kurki	Juha Harjunen
Leena Heino	Britt-Marie Ekström
Merja Pärssinen	Pilvikki Ojanen
Mikko Lehkonen	Heljä Halinen
Pekka Jaakkola	Heikki Suutari
Suvi Silvala	Esa Lassi
NUORISOVALTUUSTON EDUSTAJAT	
Juho Nordlund	
Mio Määttä	
SIHTEERI	
Juha Reihe, Kotkan kaupunki	

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat suorittavat ulkoista valvontaa suoraan kaupunginvaltuuston alaisena itsenäisesti, toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomana. Tähän tehtävään kuuluu myös tarkastaa, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunnan työn pohjana on valtuustokaudelle 2017 - 2021 laadittu arviointisuunnitelma, jota tarkennetaan vuosittain laadittavalla arvioinnin työohjelmalla.

Toimintavuoden 2019 arviointityö sisälsi työohjelman mukaisesti seuraavien kaupungin toimielimien puheenjohtajien vierailut:

- hyvinvointilautakunta
- ympäristölautakunta

Kaupungin vastuualueita kuultiin seuraavien tahojen osalta:

- talousyksikkö (talousjohtaja, riskienhallintapäällikkö)
- henkilöstöasioiden yksikkö (henkilöstöjohtaja)
- kaupunkikehityksen ja viestinnän yksikkö (kehitysjohtaja)
- hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue (hyvinvointijohtaja)
- kaupunkisuunnittelun vastuualue (kaupunkisuunnittelujohtaja, yleiskaavoittaja, toimitilapäällikkö)
- nuorisotyön yksikkö (nuorisotyön johtaja)
- opetustoimen vastuualue (opetustoimen johtaja)
- teknisten palveluiden vastuualue (tekninen johtaja)
- kulttuurin vastuualue (kulttuurijohtaja)

Yksittäisiä kutsuttuja vierailijoita olivat:

- kaupunginjohtaja
- tilintarkastaja

Kaupungin konserniyhtiöistä vuoden 2019 työohjelmaan sisältyivät:

- Kotkan Energia Oy
- Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy
- HaminaKotka Satama Oy
- Cursor Oy
- EKAMI
- Kymenlaakson Jäte Oy
- Kotkan Asunnot Oy
- Kymijoen Ravintopalvelut Oy
- Maretarium Oy

Vuoden 2019 merkittävimpinä asiakokonaisuuksina tarkastuslautakunnan toiminnassa olivat:

- Talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutuminen
- Kantasataman alueen kehittäminen
- Rakennusten sisäilma-asiat
- Koulu- ja päiväkotiverkko
- Yhteistyö Kymsoten kanssa
- Strategian toteuttaminen

Vuoden 2019 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 16 kertaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupungin hallinnon ja talouden valvonta on järjestetty niin, että ulkoinen valvonta (tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta) sekä sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kaupunginvaltuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa hyväksymillään periaatteilla. Sisäisen valvonnan tehtävät ja vastuut on kirjattu hallintosääntöön ja sisäisen tarkastuksen toimintasääntöön.

Vuoden 2019 sisäisen valvonnan suunnitelma sisälsi seuraavat tarkastuskohteet:

- Käteisen rahan käsittely
- Kehityskeskustelut
- Kymsoten käynnistymiseen liittyneet ja edelleen liittyvät toimenpiteet
- Avustusten jakoperiaatteet

Jatkuvan sisäisen tarkastuksen kohteita ovat: lakien ja ohjeiden noudattaminen, prosessien sujuvuus ja niiden sisäinen valvonta, sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustyön laadun varmistaminen sekä kaupunginjohtajan ja -hallituksen erilliset toimenpiteet.

Ulkoisen ja sisäisen tarkastuksen yhteistyö

Ulkoinen ja sisäinen tarkastus muodostivat yhdessä toimintaa ja painopisteitä ohjaavan valvonta- ja tarkastuskokonaisuuden. Kyseisten tahojen yhteisenä tavoitteena on johtamisen, päätöksenteon, toimintakulttuurin ja toiminnan tuloksellisuuden parantaminen. Sisäinen tarkastaja on vieraillut tarkastuslautakunnan kokouksessa kaksi kertaa vuoden 2019 aikana. Tarkastuslautakuntaa kuultiin sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman painopisteitä valittaessa.

Sisäinen tarkastus ja riskienhallinta toimivat jäsentyneesti, tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Sisäisen valvonnan kulttuuri vakiintuu ja sisäistyy uudeksi ajattelu- ja toimintatavaksi. Ymmärrys tavoitteiden, toiminnan ja riskien välillä sekä valvonnan merkitys ovat lisääntyneet. Kehitettävää kuitenkin on, kuten esim. eri vastuualueiden rajapintojen yli tapahtuva riskienhallinta, taloudellisten haasteiden hahmottaminen, hallintomenettelyjen osaaminen sekä prosessien laajuuden ja syvyyden tiedostaminen.

Kotkan kaupungin toiminnan ja talouden riskit on luokiteltu neljään ryhmään, strategiaan, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Merkittävimmiksi arvioitut riskit ja niiden toimenpiteet on määritetty monipuolisesti kaikille kaupunkistrategian poijulle.

Ulkoinen ja sisäinen tarkastus toimivat hyvässä yhteistyössä.

3. Toimenpiteet aikaisempien vuosien tarkastuskertomuksien osalta

Vuosien 2014 - 2018 arviointikertomuksien erityiset asiat

Alla on lueteltu aiheita, jotka ovat nousseet useasti tai erityisesti esille viiden edellisen vuoden arviointikertomuksissa aikavälillä 2014 - 2018.

1. Talous

Talouden osalta tarkasteluvuosien arviointikertomuksissa ovat erityisesti nousseet esille havainnot talouden alijäämäisyydestä ja tasapainosta.

2. Työllisyys

Arviointikertomuksissa on toistuvasti ja erityisesti noussut esille Kotkan kaupunkia vaivaava korkea työttömyys. Lisäksi edellä mainitun ongelman aiheuttamat kustannukset ja toimenpiteet niiden hillitsemiseksi ovat olleet esillä.

3. Mittarit

Useassa arviointikertomuksessa on noussut esille vaatimus laadukkaampien toimintaa kuvaavien mittareiden määrittämisestä.

4. Väestö

Kahden edeltävän vuoden arviointikertomuksissa esiin ovat nousseet havainnot Kotkan kaupungin väestöön liittyen. Esiin nousseita teemoja ovat olleet mm. epäedullinen väestörakenne ja väestön väheneminen.

Vuoden 2018 arviointikertomuksen havaintojen jatkotoimenpiteiden arviointi

Tässä kappaleessa tarkastellaan tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin liittyvää kaupunginhallituksen selvitystä, joka käsiteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 21.10.2019 (§ 316).

1. Väestörakenne ja huoltosuhde sekä kotkalaisten määrä

Kaupunginhallitus on antanut vastauksensa kysymyksiin 1. ja 2. yhdistettynä vastauksena.

Selvityksen vastaamisessa on hyödynnetty asiantuntemusta usealta eri Kotkan kaupungin organisaation vastuualueelta. Vastaus on laajasti jäsennelty ja huolellisesti valmisteltu. Keskeisimpiä havaintoon liittyviä konkreettisia toimenpiteitä ovat:

- Kotka on yrittäjyyttä edistävä kaupunki
- Rantaratahanke ja yhteistyö yli kuntarajojen
- Panostus lapsiin ja lapsiperheisiin - laaja perhepoliittinen paketti
- Varhaiskasvatuspalvelut lähipalveluina
- Panostus perusopetuksen laatuun ja terveisiin oppimisympäristöihin
- Lapsimäärien muutosten seuraaminen ja vaadittavat toimenpiteet
- Mahdollisuus monipuolisiin korkeakouluopintoihin ja oppilaitosyhteistyö
- Panostus nuoriin – yritysten kanssa tehtävä yhteistyö
- Kaikenikäisten omaehtoisen toiminnan ja aktiivisuuden lisääminen ja varmistaminen
- Kotka, kestävä, laadukas ja esteetön elinympäristö kaiken ikäisille

2. Kotkalaisten määrä

Kaupunginhallitus on antanut vastauksensa kysymyksiin 1. ja 2. yhdistettynä vastauksena (kts. yllä).

3. Työllisyys

Kaupunginhallituksen selvityksessä kerrotaan uuden kaupunkistrategian sisällöstä, jossa on monia työllisyyttä parantavia tavoitteita. Kaupungin omassa organisaatiossa vastuualueita on veloitettu osallistumaan tukityöllistettyjen vastaanottamiseen sekä oppisopimuskoulutuksiin mahdollisuuksien mukaan. Työllisyystoimia tekevän henkilöresurssin hankkimista omaan organisaatioon mietitään.

Nuorten työllistämisen yhteydessä selvityksessä mainitaan tämän kohderyhmän osalta Ohjaamotoiminta ja sen mahdollisuudet vaikuttaa nuorten työllisyyteen. Lisäksi Kotkan kaupunki on mukana useassa työllisyyttä edistävässä hankkeessa.

Työllisyydenhoidossa hyödynnetään myös alueellista (Kymenlaakso) osaamista ja sen kehittämiseksi on perustettu tärkeimpien toimijoiden edustajista koostuva ohjausryhmä. Kotkan kaupunki tekee myös laajaa yhteistyötä 3. sektorin toimijoiden kanssa, joilla on tärkeä rooli työllisyystoimien toteuttamisessa.

Selvityksessä mainitaan myös sosiaalisen kuntoutuksen sekä työttömien terveystarkastuksien kehittäminen.

4. Kotkan tulevaisuus ja kestävyys

Kaupunginhallituksen selvityksessä Kotkan kaupungin tulevaisuustarkastelussa on vedottu uuteen kaupunkistrategiaan, johon on sisäänrakennettuna tavoitteet ja mittarit kaupungin elinvoimaisuuden ja houkuttelevuuden parantamiseksi. Kaupunkistrategian suunnittelussa on hyödynnetty tulevaisuusskenaarioita sekä paikallisesti, maakunnallisesti, että alueellisesti.

Aineettomina tulevaisuusinvestointeina selvityksessä mainitaan kaupungin imagon parantamiseen liittyvä työ ja sen avulla tapahtuva vetovoiman lisäys niin asukkaille kuin elinkeinoelämällekin.

5. Yhteistyö ja toimintakulttuuri

Hallintokunta- ja konsernirajat ylittävästä toiminnasta selvityksessä mainitaan jo olemassa olevia toimintoja, kuten kuntien yhteiset toimitilat sekä kuntien yhteinen viranomaistoiminta. Laajemman yhteistyön toteuttamisen esimerkkinä mainitaan myös maakunnalliset yhtiöt (ICT, ravintopalvelut).

Kuntien välinen yhteistyö toteutuu myös hankinnoissa. Niiden suunnittelussa ja kilpailutuksessa yhteistyötä on jo tälläkin hetkellä. Esimerkkinä mainitaan Etelä-Kymenlaakson kuntien elinkeinopalvelujen kilpailutus.

Kotka-konsernin sisällä konserniyhtiöitä on kehoitettu etsimään kohteita, joita voitaisiin hyödyntää konsernissa laajemminkin. Esimerkkinä toteuttamisesta mainitaan energiatekniikkaan liittyvät kohteet.

Selvitys nostaa esiin yhden merkittävän maakunnallisen yhteistyön esimerkin, Kymsoten perustamisen. Perustettuun kuntayhtymään keskitettiin maakunnallisesti sosiaali- ja terveyspalvelut Kymenlaakson alueella.

Kuntalaisten yhteisöllisyyttä ja osallisuutta varten tähtäävät tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät kaupunkistrategian poijuun Yhteinen Kotka. Poijun toimenpiteitä täsmennetään osallisuussuunnitelmassa, jonka osana on toteutettu mm. kuntalaisille suunnattu osallisuuskysely. Yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutumisesta esimerkkeinä mainitaan lisäksi tilojen käyttö, asukastilaisuudet, kuntalaispalaute, valtuuston kokousten liveseuranta ja yhdistystoiminta.

Kotkan kaupungin edunvalvonnan kehittämiseksi on vuoden 2019 aikana laadittu edunvalvontasuunnitelma. Tavoitteena on myös edunvalvontaa toteuttavan verkoston vahvistaminen ja laajentaminen.

Kotkan kaupungin myynti- ja markkinointiyhteistyö on toteutettu pääasiassa kehitysyhtiön toimesta. Yritysten sijoittumista varten Kotkan kaupunki pyrkii tarjoamaan toimintaan sopivia tontteja ja muita palveluja. Myös suoria kontakteja yrityksiin päin on lisätty vuoden 2019 aikana.

6. Ilmaston ja ympäristön hyvinvointi ja elinvoima

Selvityksen aluksi tuodaan esille kaupunkistrategiaan tehdyt palvelulupaukset: panostukset monimuotoisen luonnon ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä kasvihuonekaasupäästöjen merkittävä vähentäminen.

Luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi kaupunginvaltuusto on antanut ympäristölautakunnalle tehtäväksi laatia tavoitteeseen kuuluvan mittarin. Tämän asian tiimoilta on tehty maakunnallista yhteistyötä hankkeen muodossa. Hankkeen tavoitteena on löytää monimuotoisuuden edistämiseen ja seurantaan sopivat menetelmät käytettäväksi pitkällä tähtäimellä.

Kaupungin ilmasto- ja energiatyön kautta on tarkoitus toteuttaa kaupunkistrategian tavoitetta kasvihuonekaasujen päästövähennykseen. Kaupungin ilmastotyötä on ohjannut vuodesta 2011 ilmasto- ja energiaohjelma. Kotka liittyi keväällä 2019 HINKU-kunnat verkostoon ja sitoutui samalla päivittämään suunnitelman päästöjen vähentämiseksi. Ympäristölautakunnan talousarviossa on varattu määrärahaa vuodelle 2020 liittyen HINKU-ohjelmatyöhön ja kestävä kehityksen johtamismallin valmistelua varten.

Jätehuollon osalta Kymen jätelautakunta on hyväksynyt jätehuollon palvelutason vuoteen 2020 asti. Jätehuoltoon liittyen jätepoliittisen ohjelman laadinta on käynnistynyt ja sen laadintaa ohjaa jätelautakunta. Jätehuoltoon liittyvä lainsäädäntö on uudistunut 1.1.2020 ja sen määräyksiä on otettu käyttöön Kotkan kaupungin osalta.

Selvityksessä mainitaan lisäksi valtuuston ympäristölautakunnalle antama tehtävä muovijätteen vähentämisen suunnitelmaksi. Kuntalaistenkin kannalta merkittävää on ollut Kotkan Jumalniemeen avattu uusi jäteasema.

7. Kaupungin käyttötalous ja tasapainotusohjelma

Kotkan kaupunginvaltuusto on päättänyt Talouden tasapainotusohjelmassa 102 tasapainotustoimenpiteestä, joista 79 on euromääräistä. Euromääräiset toimenpiteet on viety talousarvioon, jota seuraamalla kaupunginhallitus seuraa myös toimenpiteiden toteutumista. Muiden kuin euromääräisten tavoitteiden toteutumisen seuranta varten on perustettu talouden tasapainotuksen ohjausryhmä.

Toiminnan rakennemuutos on selvityksen mukaan keskittynyt vastuualueiden sisäisiin järjestelyihin tarkoittaen sopeutumista pienentyviin resursseihin. Rakenteelliseen muutokseen tähtääviä toimenpiteitä myös poistettiin toimenpide-ehdotusten joukosta tasapainotusohjelmasta päätettäessä.

Ostopalvelujen ohjausta ja kehittämistä varten on laadittu hankintojen periaatteet, hankintaohjeet ja pienhankintaohjeet. Kilpailutuksia tehdään entistä enemmän, jotta pääosa ostoista kohdistuisi kilpailutettuun sopimukseen. Konsulttipalveluiden ostoihin liittyen kaupunginhallituksen roolia on korostettu ja se käsittelee mahdolliset konsulttipalveluiden ostot. Hankintojen raportointiin on tullut oma työkalu.

Talouden tasapainotuksen ohjausryhmä on todennut, että pelkkä tasapainotustoimenpiteiden seuranta ei ole riittävää. Talouden tasapainoa tulee seurata laajemmin. Talouden tasapainotustyötä on jatkettu virkamiestyön osalta mm. käymällä läpi hylätyt tasapainotustoimenpiteet, lakisääteiset- ja ei lakisääteiset tehtävät, rakennuskannan alaskirjaus- ja purkupaineet sekä lukioselvitys.

8. Arviointimittaristo

Selvityksen mukaan kaupunkistrategian mittariston selkeyttäminen etenee strategisten mittareiden osalta vuoden 2020 talousarvion laadinnan yhteydessä. Lautakuntatason mittarit selkiytetään vuonna 2020.

Selvityksessä todetaan kestävän talouden mittariston perustuminen kriisikuntakriteereihin. Lisäksi selvityksessä kerrotaan prosessi-, muutos- ja vaikuttavuusmittareiden käyttötarkoituksista.

Kaupunkistrategian yhteydessä seurataan kaupunkitason indikaattoreita, jotka kertovat kaupungin kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin kehityksestä.

Yleistä

Tarkastuslautakunta toteaa tyytyväisyytensä hallitukselta saamiinsa monipuolisiin vastauksiin. Niistä useimmat pohjautuvat kaupunkistrategiaan, tilastoihin sekä syvällisiin ilmiöiden pohdintoihin, ja ovat tulevaisuussuuntautuneita. Erityisesti merkillepantavaa on, että monet vastauksista on laadittu poikkihallinnollisesti eri vastuualueiden moniammatillisena yhteistyönä.

Tarkastuslautakunta toivoo, että vastauksessa esitetyt toimenpiteet näkökulmineen eivät jää vain sanoiksi paperille vaan ohjaavat päätöksentekoa rakentaen Kotkan ja kotkalaisten tulevaisuutta.

Väestö rakenne ja huoltosuhde sekä kotkalaisten määrä

Kyseisiä teemoja on vastauksissa käsitelty yhtenä kokonaisuutena ja otettu laajasti huomioon lautakunnan edellyttämät eri näkökulmat. Vastauksessa korostetaan sopeuttamisen, ennakkoinnin ja ulkoisen markkinoinnin merkitystä.

Vastauksessa Kotkan väestöllisen huoltosuhteen todetaan oleva tasapainossa. Perusteluna toteamukselle on, että työikäisiä (29 219) on enemmän kuin lapsia ja eläkeläisiä yhteensä (23 314). Kuitenkin tilastokeskuksen määrittäessä väestörakenteen taloudellista huoltosuhdetta mukana on myös työttömien määrä. Tilastokeskuksen määrittämä taloudellinen huoltosuhde kertoo, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti. Viimeisin saatavissa oleva luku Kotkan kohdalla on 174,5 ja vuodelta 2017.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan huoltosuhde ei ole tasapainossa.

Työllisyys

Kaupunki ulkoisti työllisyysasioiden hoidon vuoden 2019 alussa Kymsolelle, jonne samalla siirtyi myös koko työllistymistä hoitanut henkilökunta.

Merkittävää on, että ulkoistamisesta huolimatta tai syystä työllisyys on nostettu Kotkan vuoden 2020 teemaksi. Työllisyyden edistämiseksi ja tukemiseksi on käynnistetty moninaisia hankkeita. Työllisyyden edistämisen ja tukemisen vastuuta on vieroitettu jokaiselle vastuualueelle ja toimintayksiköille.

Erityisen huomion ansaitsee Rannikkopajojen johtaja Virpi Johanssonin mallintama ja visualisoima monitahoinen ja -vaiheinen asiakasprosessin palvelupolku.

Tarkastuslautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena työllisyysasioiden hoidon ulkoistamista Kymsolelle. Työllisyyden eteen tehdyt toimenpiteet eivät tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ole riittäviä.

Kotkan tulevaisuus ja kestävyys

Hallitus vastauksessaan ei kuvannut tulevaisuusskenaarioita, vaan kertoi, mihin kaupunkimme tulevaisuusskenaariot pohjautuvat.

Aineettomia tulevaisuusinvestoinnin konteksteja hallitus nimesi monia, mutta joukosta puuttuivat koulutus, osaaminen ja innovaatiot, joiden merkitykset Kotkan tulevaisuudelle ja kestävyydelle ovat kiistattomia.

Yhteistyö ja toimintakulttuuri

Yhteistyötä ja toimintakulttuuria hallitus on käsitellyt laajasti pohjautuen lautakunnan esittämiin näkökulmiin. Ainoastaan kaupungin poikkihallinnollinen yhteistyö ja toimintakulttuuri ovat jääneet avaamatta kuten myös kaupungin sisäiset rakenteelliset uudistukset sekä kaupungin ulkoinen markkinointi esim. matkailun ja muuttovetovoiman edistämiseksi.

Ilmaston ja ympäristön hyvinvointi ja elinvoima

Hallitus antoi kattavan vastauksen kuvailemallaan monipuolisesti luonnon kestävyden ja monimuotoisuuden edistämistoimenpiteitä. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä rakentamattoman luonnon ja kaupunkimetsien vaalimista ihmisten hyvinvoinnin ja elinvoiman kannalta.

Kaupungin käyttötalous ja tasapainotusohjelma

Hallitus vastasi lautakunnan esittämiin kysymyksiin kattavasti muutoin, paitsi rakenteelliset uudistukset-osio käsitteli lähes kokonaan vain henkilöstössä ja yksiköiden sisäisissä toiminnoissa tapahtuneita muutoksia, ei organisaatiota ja hallintorajoja ylittäviä rakenteellisia uudistuksia.

Arviointimittaristo

Tarkastuslautakunta toteaa tyydytyksellä, että mittariston selkeyttämistyö etenee ja kehittyy asteittain lautakunnan odotusten mukaisesti. Myönteistä on se, että kaupunki tulee saamaan kilpailukykyä ja hyvinvointia kuvaavat indikaattorit.

Lautakunta peräänkuulutti mittaristoa kaupungin strategisille toimintaperiaatteille. Hallitus totesi perustelematta vastaustaan, ettei ko. mittareita laadita.

Tarkastuslautakunta edelleen peräänkuuluttaa mittareiden jatkuvaa kehittämistä. Mittareiden puuttuessa tulokellisuuden arviointi jää puutteelliseksi.

4. Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kaupunkistrategia Kotka 2025

Kotkan kaupunginvaltuusto hyväksyi Kotkan kaupungille uuden kaupunkistrategian kokouksessaan 14.5.2018. Täten vuosi 2019 on ensimmäinen vuosi, jolloin arviointikertomuksen strategisena viitekehyksenä toimii Kaupunkistrategia Kotka 2025.

Kotka2025 -kaupunkistrategian visio on ”Kotka - Väylä uusiin mahdollisuuksiin”. Strategia rakentuu kolmen poijun, Oppiva ja yrittävä Kotka, Upean elinympäristön Kotka ja Yhteinen Kotka sekä eKotka ja Kestävä talous - kokonaisuuksista. Jokaiselle näistä on omat strategiset tavoitteet, mittarit (valtuustoon nähden sitovat strategiset mittarit) ja palvelulupaukset

Vuoden 2019 aikana perustettiin kaupunkistrategian poijujen mukaiset strategiaryhmät, joiden toimeksiantona on suunnitella strategiapoijujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia ratkaisuja ja toimenpiteitä vuosille 2020 - 2025. Ryhmien tehtävänä on valmistella sisältöjä kokonaisuutena yli toimialarajojen sekä mahdollisuus suunnitella ja käynnistää nopeita hankkeita ja kokeiluja talousarviovarausten puitteissa.

Kaupunkistrategiaan tehtiin päivitys, jonka valtuusto hyväksyi marraskuussa. Keskeisimpänä päivitettiin kaupunkistrategian valtuustoon nähden sitovat strategiset mittarit. Poijuryhmät, viranhaltijat ja valtuustoryhmät työstivät aiempaa selkeämpiä ja kaupunkistrategian kannalta olennaisia, paremmin määriteltyjä mittareita.

Kuva: Kaupunkistrategia Kotka 2025

Valtuuston asettamien strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen, tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Valtuuston asettamien **strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen arviointi** Kotkan kaupungin (emo) sekä konserniyhtiöiden osalta perustuu vuoden 2019 tilinpäätöstietoihin sekä vuoden aikana toteutuneisiin luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja konserniyhtiöiden edustajien kuulemisiin.

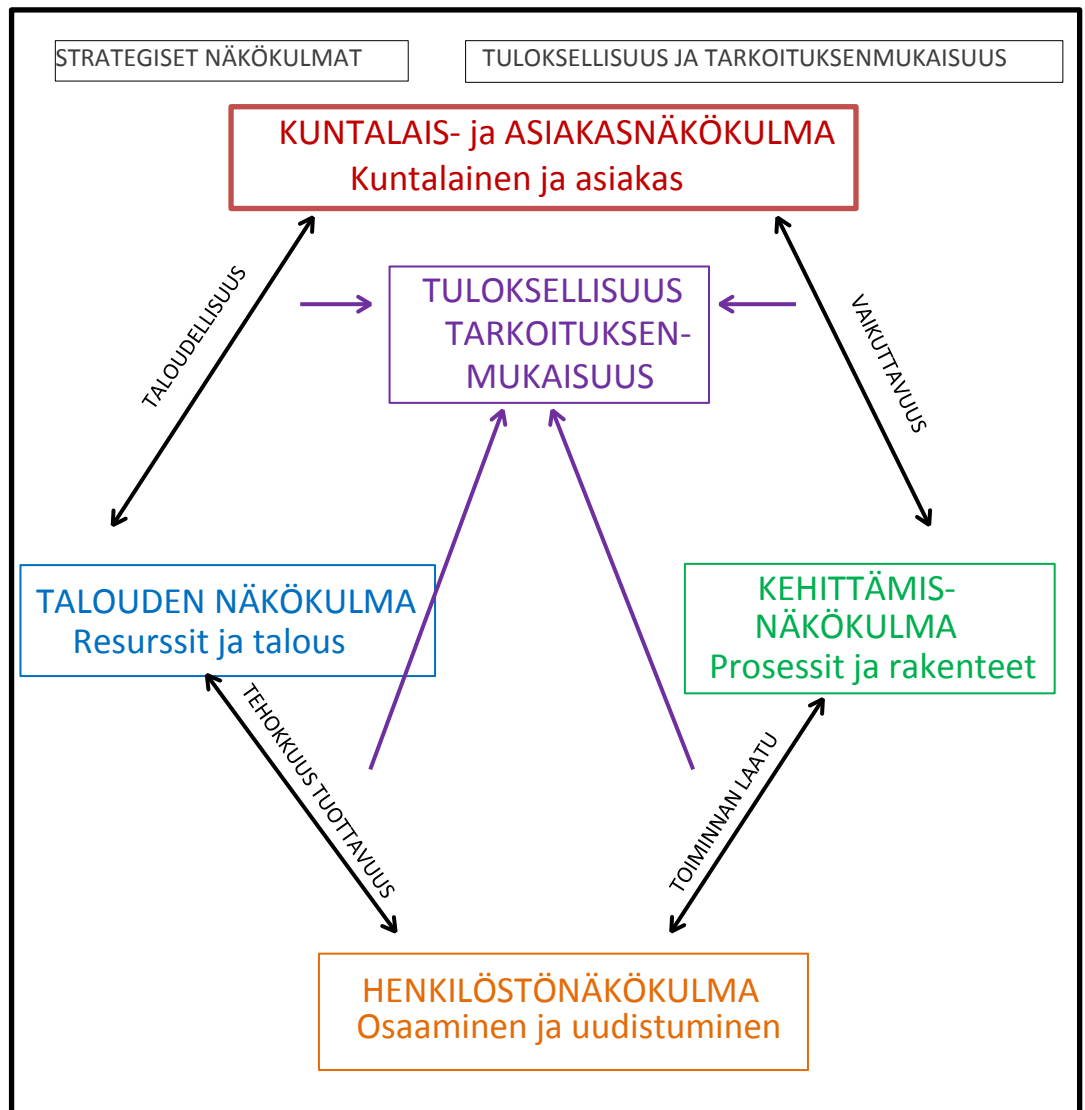
Osakkuusyhtiöiden ja kuntayhtymien arviointi perustuu ko. tahoilta saatuihin tietoihin ja kuulemisiin.

Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Tuloksellisuuden arviointi antaa tietoa organisaation kokonaisvaltaisesta onnistumisesta. Se mahdollistaa organisaation onnistumisen vuosittaisen vertailtavuuden. Keskeistä tuloksellisuuden arvioinnissa ovat toimivat ja yksiselitteiset mittarit, jotka kuvaavat päätösten, toiminnan ja palvelujen

- vaikuttavuutta kuntalaisille ja asiakkaille sekä yhteiskunnallisesti
- laatua
- tehokkuutta/tuottavuutta
- taloudellisuutta.

Oheisessa arvioinnin viitekehyksessä kuvataan mittareiden keskinäisiä suhteita ja vaikutuksia, joiden perustella voidaan arvioida toiminnan ja palvelujen kuntalais-, asiakas- ja yhteiskuntavaikuttavuutta, prosessien ja rakenteiden kehittämis- ja muutostarpeita, henkilöstön osaamis- ja uudistumistarpeita sekä toiminnan ja palveluiden resursointia ja talousvaikutuksia. Viitekehys toimii tarkastuslautakunnan laatiman tuloksellisuusarvioinnin perustana.

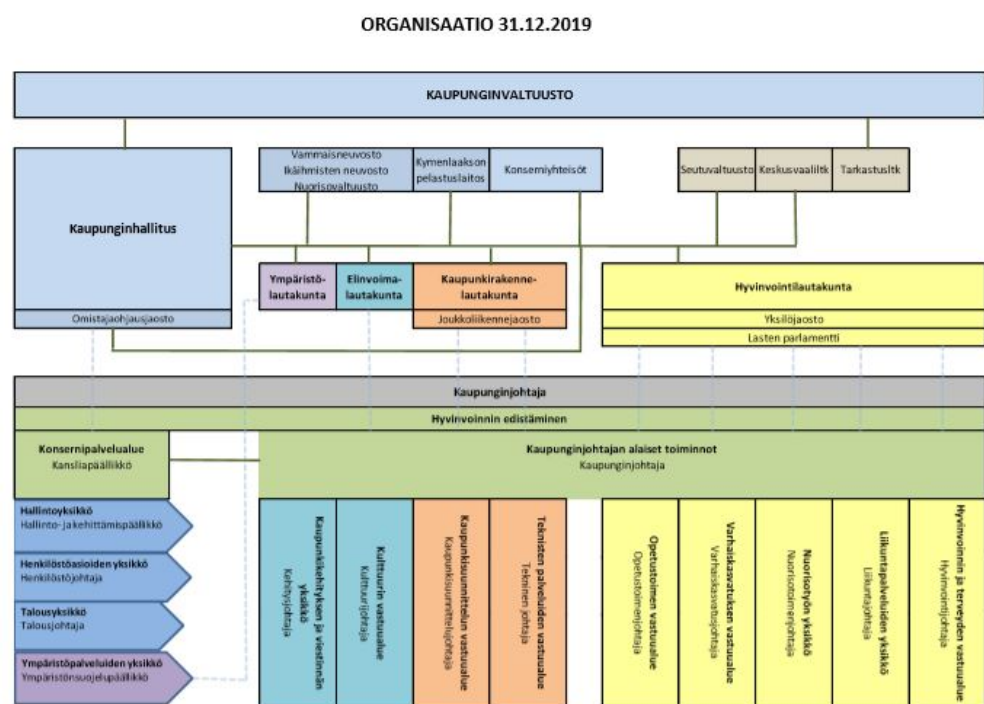
Kuvio: Arvioinnin viitekehys

Toiminnan **tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin** kriteereitä ja näkökulmia ovat:

- Kehityssuuntautuneisuus
- Ratkaisukeskeisyys
- Tulevaisuussuuntautuneisuus
- Taloudellinen kestävyys
- Kuntalais- ja asiakaslähtöisyys
- Koulutuksen työelämlähtöisyys ja muutosherkkyys
- Työllisyystoimien tuloksellisuus
- Avoimuus ja luottamus
- Laillisuus

Uusi organisaatio 1.1.2019

Kotkan kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 11.6.2018 Kotkan kaupungin uuden organisaation, joka astui voimaan 1.1.2019 lukien. Uuden organisaation valmistelun lähtökohtana toimi Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän (Kymsote) toiminnan aloittaminen vuoden 2019 alusta. Kymsoten palvelukseen siirtyi Kotkan kaupungin vanhasta organisaatiosta merkittävä osa (sosiaali- ja terveystaloudet). Vuoden 2019 arviointikertomuksen pohjana toimii ensimmäistä kertaa uusi organisaatio.

Kuva: Kotkan kaupungin organisaatio 1.1.2019 lukien

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenpidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Lisäksi johtosäännössä todetaan kaupunginhallituksen tehtäviksi huolehtia kaupungin johtamisesta ja kehittämisestä valtuuston asettamien tavoitteiden, hyväksymien strategioiden ja suunnitelmien sekä tekemien päätösten mukaisesti sekä Kotka-konsernin ohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunginhallituksen alaisen toimintaan sisältyy kaupunginhallitus ja -valtuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto, kaupunginhallituksen alaiset avustukset, muut yhteiset kustannukset ja yhteistoimintaosuudet sekä hallinto- ja talous- ja henkilöstöasioiden yksiköt.

Toimintavuoden 2019 aikana kaupunginhallitus käsitteli useita Kantasataman kehittämiseen liittyviä asioita. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy:n, Cursor Oy:n ja Kotkan kaupungin välillä allekirjoitettiin toteuttamissopimus Kotkan Kantasataman alueen kehittämisestä. Tapahtumakeskuksen hankesuunnitelma päivitettiin ja yritysrakenneselvitys vietiin valtuuston hyväksyttäväksi. Niin ikään kaupunginhallitus päätti käynnistää Kantasataman alueen maankäyttösopimuksen purkamisen.

Vuoden 2019 aikana valmisteltiin valtuustolle kaupungin omistajapolitiikkaa ohjaavat omistajapolitiittiset linjaukset, jotka vietiin valtuuston hyväksyttäväksi.

Vuoden 2019 aikana kaupungin luottamushenkilöorganisaatiossa tapahtui merkittäviä muutoksia, kun sekä kaupunginvaltuuston puheenjohtajat, että kaupunginhallituksen puheenjohtaja vaihtuivat kesken vuoden. Molemmat aiemmat puheenjohtajat luopuivat luottamustehtävistään omiin työtehtäviin liittyneiden muutosten myötä. Lisäksi valtuuston kolmas varapuheenjohtaja vaihtui heti alkuvuodesta aiemman varapuheenjohtajan menehtyessä.

Vuonna 2019 Kotkan kaupunki tiivisti ja terävöitti edunvalvontaansa laatimalla edunvalvontaohjelman. Kuluneen vuoden kärkeemana edunvalvonnassa oli rata- ja raideliikenteen tulevaisuudessa Itäisen Rantaradan edistämisen merkeissä. Vuonna 2019 valtuusto päätti kantasatamaan rakennettavan tapahtumakeskuksen toteuttamisesta. Tähän liittyen kaupunki ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, XAMK Oy, sekä Cursor Oy solmivat yhdessä toteuttamissopimuksen, jolla haemme hankkeiden synergiaetuja. Edelleen vuoden 2019 aikana kaupunginvaltuusto päätti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksestä, joka toimii pohjana tuleville päiväkotij- ja kouluhankkeille. Kotkan kaupunginvaltuusto päätti viime tilikaudella myös muun muassa omistajapolitiittista linjauksista, Kotka-Hamina seudun elinkeinostrategian hyväksymisestä, Hyvinvoiva Kotka ohjelmasta, hankintaperiaatteista ja hankintaohjeista, kestävän liikkumisen ohjelmasta sekä kaupungin liittymisestä hiilineutraalien kuntien verkostoon.

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä (Kymsote) aloitti toiminnan 1.1.2019. Kymenlaakson kuntien perustaman kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveystalvelut. Kotkan kaupungilla muutos tarkoitti vuoden 2019 alusta noin 130 milj. € oman tuotannon kokonaisuuden siirtämisen Kymsoten tehtäväksi. Kymsotea edeltänyt Carea on hoitanut jo aikaisemmin Kotkan kaupungin erikoissairaanhoidon.

Kotkan kaupungin taseessa Kotkan Energia Oy:n osakkeiden hankintameno on 24,7 milj. €, kun Kotkan Energialla on sidottua omaa pääomaa yhteensä 39,9 milj. €. Kotkan Energia Oy:n sidottu oma pääoma jakautuu ylikurssirahastoon 35,4 milj. € ja osakepääomaan 4,5 milj. €. Oikaisukirjauksen taustalla oli arvostuksista johtuva 15,2 milj. € ero.

Tarkastuksessa havaittiin puutteellinen kirjaus, joka koskee vuoden 1995 osakepääoman korotusta. Pääoman korotuksen järjestely on käytännössä toteutettu luovuttamalla apporttina kaupungin omistamat Etelä-Suomen Voima osakeyhtiön osakkeet Kotkan Energia Oy:lle.

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Päätöksiä vastaavien kirjausten mukaisesti yhtiön sidottu oma pääoma on kasvanut merkittävästi, mutta kaupungin puolella ylikurssirahastoon sijoitettua 15,2 milj. € ei ole lisätty osakkeiden arvoon. Tarkastuksen perusteella kaupungilla on riittävät perusteet tehdä 15,2 milj. € oikaisu taseessaan olevien Kotkan Energia Oy:n osakkeiden tämänhetkiseen arvoon. Oikaisukirjauksen vaikutus kohdistuu hankintamenon lisäksi kumulatiiviseen yli-/ alijäämään eli tilikauden 2019 tulokseen kirjauksella ei ole vaikutusta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan tavoitteena on muodostaa kokonaisnäkemys organisaation riskeistä ja niiden merkityksestä asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Hallinta käsittää erilaisia toimenpiteitä riskien pienentämiseksi, poistamiseksi tai pitämiseksi. Kokonaisvaltainen riskienhallinta muodostaa systemaattisen prosessin, jonka osana on riskien arviointi. Arviointi tarkoittaa riskin toteutumisen todennäköisyyden ja vaikutusten ennakoimista ja havaintoon reagoimista. Toimiva riskienhallinnan prosessi on systemaattista työtä toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Toimiva riskienhallinta on tiiviissä yhteydessä kaupunkistrategiaan, strategisista päämääristä johdettuihin tavoitteisiin ja toimintaan sekä seurannan mittareihin.

Kotkan kaupungin toiminnan ja talouden riskit jaotellaan kaupunginvaltuuston 15.10.2018 § 135 vahvistamien periaatteiden mukaisesti strategiaan, operatiivisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskitilanne raportoidaan jatkuvan raportoinnin lisäksi vuosittaisen talousarvioraportoinnin yhteydessä. Ajankohtainen tieto oman toiminnan riskeistä ja tilannetta seuraavista toimenpiteistä on kunkin vastualueen sekä toimintayksikön johdon ja esimiesten vastuulla. Tytäryhteisöjen osalta riskit käsitellään voimassa olevan hallintosäännön mukaisesti.

Riskienhallinnan johtoryhmä lisää osaltaan toiminnan riskitietoisuutta jakamalla riskitietoa sekä toimivalle johdolle että konserniohjauksesta vastaaville tahoille. Riskienhallinnan johtoryhmän tehtävänä on kehittää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ja tehdä/teettää tarvittavat riskianalyysit sekä laatia kaupungin riskienhallintasuunnitelma.

Kaupunginhallituksen oman arvion mukaan kaupungin sisäinen valvonta on arvioinnin mukaan asianmukaisesti järjestetty ottaen huomioon voimassa olevat kaupungin hallinto- ja toimintasäännöt, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, kaupunkitasoisen riskienhallintasuunnitelman, talousarvio- ja täytäntöönpanomääräykset, raportointimenettelyt sekä strategia-asiakirjat.

Hallintoyksikkö

Hallintoyksikön vuoden 2019 talous pysyi kokonaisuudessaan budjetissa. Kassa-asioinnin määrä väheni Kymsoten toiminnan käynnistyttyä vuoden alussa. Hallintoyksikköön perustettiin digipalvelupäällikön tehtävä eKotka-tavoitteiden saavuttamiseksi. Sähköisiä kokouskäytäntöjä kehitettiin kevään aikana hankkimalla lautakuntien varsinaisille jäsenille laitteet esityslistojen lukemista varten. Hallintoyksikkö järjesti kevään aikana eduskuntavaalit sekä EU-vaalit. Tietosuoja-asioita edistettiin suunnitelmallisesti läpi vuoden.

Syksyn 2019 aikana toteutettiin tilasuunnittelu asiakaspalvelupiste Ruorin muuttamiseksi kaupungintalon pohjakerrokseen sekä kirjaamon ja asianhallinnan yhdistämiseksi hallintopalvelut-

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

kokonaisuudeksi. Keskusarkiston asiakirja-aineiston digitointihanke eteni vuoden aikana hieman suunniteltua hitaammin.

Henkilöstöasioiden yksikkö

Henkilöstöyksikön vuoden 2019 talous onnistui, jääden alle talousarvion. Vuoden aikana on toimintaa toteutettu suunnitelmien mukaisesti (koulutussuunnitelma, työhyvinvointisuunnitelma, työterveyden toimintasuunnitelma). Henkilöstöohjelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 8.4.2019 (§ 36).

Sähköisten järjestelmien käyttöönotot ovat onnistuneet vuoden aikana. Esimies- ja henkilöstötoiminnan tukemista on toteutettu kattavasti (mm. ohjeistukset, tiedottaminen, työhyvinvointitoiminta, virkistystoiminta, YT-toiminta). Työhyvinvointia tukevaa toimintaa toteutettiin onnistuneesti.

Talousyksikkö

Talouslyksikössä toteutettiin useita järjestelmämuutoksia vuoden aikana (mm. Saaga, Apollo). Talousarvio 2019 oli kokonaisuutena vuoden vaihteen yli venyvä prosessi, kun alijäämää korjattiin erillisellä tasapainotusohjelmalla vuosille 2019-2022. Talousarvio 2020 saatiin prosessina valmiiksi valtuuston toivomassa aikaisempaa tiukemmassa aikataulussa, vaikka tasapainotusohjelmaa täydennettiin vielä syksyllä 2019 ja investointeja karsittiin huomattavasti

Riskienhallinnan osalta saimme arvokasta oppia ja kehittämiskohteita Kymi19-harjoituksesta, jossa pyrittiin löytämään ratkaisuja eri viranomaisten kesken poikkeavissa ja vaikeissa olosuhteissa. Riskienhallinnan keskeinen tavoite edistää tiedolla johtamista työkalujen käyttöönotolla mm. prosessien kuvaamisen näkökulmasta on mennyt eteenpäin, mutta työmäärä ja työhön irrotettavat resurssit vastuualueittain tekevät kokonaisuuden edistämisestä pitkän prosessin.

Tietohallinnossa on edistetty kaupungin sisäisen tietotyöryhmän roolia ja työskentelyä. Tavoite on muodostaa vahvempi tuki vastuualueittain sekä ICT -hankintojen että ICT -toimittajahallinnan osalta. Maakunnallisen tietohallinnon yhteistyön mallia on jatkettu ja alkuvuoden merkittävässä roolissa on ollut maakunnallisen perustietotekniikkayhtiö Kymijoen ICT:n toiminnan kehittyminen omistajien toivomaan suuntaan.

Kaupunginhallituksen alaisten toimintojen strategiset tavoitteet on pääosin saavutettu. Toteutumattomia tavoitteita ovat: yrittäjätapaamisten määrä, kuntalaisten keskustelutilaisuuksien määrä, kaupunginhallituksen ja nuorisovaltuuston tapaamiset, arkiston digitoinnin määrä sekä joidenkin sähköisten järjestelmien kehitystyön viivästyminen.

Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta suorittaa eri laeissa rakennusvalvontaviranomaiselle sekä terveydensuojelu- ja ympäristöviranomaiselle säädetyt tehtävät. Lisäksi ympäristölautakunta huolehtii elintarvike-, eläinlääkintähuolto- ja muun lainsäädännön mukaan terveyslautakunnalle säädetyt tehtävät. Kotkan ja Pyhtään ympäristölautakunnat muodostavat yhteisen ympäristölautakunnan.

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Ympäristölautakunnan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Ympäristölautakunnan esityksestä Kotkan kaupunki mm. liittyi Hiilineutraalit Kunnat (HINKU) -verkostoon. Ympäristölautakunnan toimintakate oli 198 525 € vähemmän mitä oli arvioitu sekä toimintatuotot kasvoivat. Tuottoja kertyi 67 518 € yli talousarvion. Toimintakulujen säästö toteutui kaikkien tehtäväalueiden budjeteissa, säästöä kertyi tasapainotettuun talousarvioon nähden 130 791 €.

Kaupunkirakennelautakuntaan kuuluvat kaupunkisuunnittelun ja teknisten palveluiden vastuualueet. Lautakunnan alaisena toimii joukkoliikennejaosto.

Kaupunkisuunnittelun vastuualue luo maankäytöllisiä edellytyksiä yhdyskuntarakentamiselle ja elinkeinotoiminnalle sekä hoitaa kaupungin asutopolitiikkaa. Kaupunkisuunnittelussa huolehditaan muun muassa kaavoituksesta ja mittaus- ja kiinteistötoimesta sekä rakennus- ja maaomaisuuden hankinnasta ja hoidosta, kaupunkikuvan ja kaupunkirakenteen kehittämistä, rakennussuojelusta ja kaavoitukseen liittyvästä liikennesuunnittelusta.

Teknisten palveluiden vastuualue vastaa kaupungin toimitilahallinnosta sekä toimitilojen, kuntatekniikan, katujen, puistojen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden suunnittelemisesta ja rakentamisesta sekä rakennuttamisesta, jätehuollon järjestämisestä ja pelastuslaissa kunnalle annetuista tehtävistä; myös rakennusten ylläpito ja tilahankkeiden suunnittelu, rakennuttaminen ja kunnossapito kuuluvat teknisten palveluiden vastuualueeseen.

Lautakunnan alainen joukkoliikennejaosto toimii Kotkan ja Haminan kaupunkien sekä Pyhtään kunnan alueella tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena ja hoitaa yhteistoiminta-alueen henkilöliikenteeseen liittyvät tehtävät.

Kaavoituksessa asemakaavan muutos kantasataman kehittämiseksi hyväksyttiin ja tämä mahdollistaa tapahtumakeskuksen ja kampuksen rakentamisen. Mussalon Palaslahden kaavamuutos tuli lainvoimaiseksi, samoin kaavamuutos UPM:n biojalostamon mahdollisen sijoituspaikan osalta.

Vuoden aikana tuli voimaan kuusi asemakaavaa sekä Seudun strateginen yleiskaava, joka on oikeusvaikutteinen Kotkan osalta. Karhulan osayleiskaava on edennyt, samoin Kotkan sisääntulotien asemakaava. Sunilan ja Kymminlinnan asemakaavojen valmistelu on käynnissä.

Teknisten palvelujen toiminnan kehittämishanke käynnistettiin tehtävien uudelleen organisoimiseksi ja tehtävien kehittämiseksi. Selvittävänä on myös näiden toimintojen keskittäminen samoihin tiloihin. Vastuualueella ei saavutettu infrastruktuurin ylläpidossa asetettua tavoitetta. Puistojen kävijämäärä kasvoi ja oli liki 200 000. Kuntatekniikkahankkeissa on edetty suunnitelmien mukaan. Kaupunki osallistuu satama- ja teollisuusalueiden digitaalista logistiikkaa ja kokonaisturvallisuutta kehittävään Turvapuisto-hankkeeseen. Sisäilmaongelmia on torjuttu viime vuosina kehitetyn toimintamallin mukaisesti.

Joukkoliikenteen käytön kehittämiseen on panostettu muun muassa lisäresurssein liikenteen suunnitteluun ja markkinointiin.

Vuoden 2019 päättyneistä investointihankkeista suurimpia olivat Langinkosken koulu ja leasing-hankkeena toteutettu Korkeakosken koulu.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintatavoitteet saavutettiin kaupunkisuunnittelun vastuualueella keskeisiltä osiltaan. Teknisten palvelujen kehittämishanke hallinto- ja toimintasääntöjen sekä toiminnan rakenteen päivittämiseksi yhteistoimintamenettelyineen on tärkeä ja antaa uusia mahdollisuuksia toiminnan edelleen kehittämiseen, jota tarkastuslautakunta pitää tärkeänä. Myös teknisten palvelujen vastuualueella keskeisimmät tavoitteet saavutettiin. Taloustavoitteet toteutuivat tärkeimmiltä osiltaan.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakate suhteessa talousarvioon parani 4,4 milj. €, josta toimintatuottojen kasvu 2,9 milj. € ja toimintakulujen säästö 1,5 milj. €.

Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunnan tehtävänä on päivähoidon, varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, nuorisotyön, lastenkulttuurin, liikuntapalvelujen ja vapaan sivistystyön palvelujen järjestäminen. Sen lisäksi hyvinvointilautakunnan tehtävänä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kunnalle kuuluvat maahanmuuttoasiat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiat. Hyvinvointilautakunta huolehtii kunnalle toimialaansa koskevassa erityislainsäädännössä määrättyjen tehtävien suorittamisesta.

Opetustoimen vastuualue

Opetustoimen vastuualueen perusopetuksessa on vakainaistettu monia vakansseja. Lisäksi on 35 määräaikaista tuntiopettajaa. Ryhmäkokoja on pienennetty tavoitteena 20 oppilaan ryhmät. Vakainaisia koulunkäynninohjaajia on valtuuston päätöksen mukaisesti 100 sekä määräaikaista osin valtion avustuksella. Lukiossa toimii toista vuotta oma erityisopettaja. Aikuisten perusopetuksessa toimi kolme maahanmuuttajista koostuvaa ryhmää. Valtuusto hyväksyi 3.6. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksen. Korkeakosken uusi koulu otettiin käyttöön syksyllä, ja Langinkosken uusi koulu valmistui vuoden lopussa.

Varhaiskasvatuksen vastuualue

Varhaiskasvatuksen vastuualue sai varhaiskasvatussuunnitelman, valmistavan esiopetuksen suunnitelman sekä varhaiskasvatuksen kaksi- ja monikielisyyden tukemisen suunnitelman. Varhaiskasvatuksessa työstettiin uutena rakenteellisena tuen muotona pienennetyn ryhmän toimintamalli erityistä tai tehostettua tukea tarvitseville Kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen opettaja rekrytoitiin vakainaisesti vuoden alussa. Varhaiskasvatuksen resurssiopettajien ja varhaiskasvatuksen kuraattorin rekrytointi ja töiden aloitus tapahtui syyskuussa.

Nuorisotyön yksikkö

Nuorisotyön yksikkö on panostanut liikkuvaan nuorisotyöhön liikkuen sinne, missä nuoret ovat. Liikkumisvälineinä olivat Wauto keväällä ja Willarit kesällä. Nuorten keikkatyömobiliisovelluksen WorkPilotsin käyttö on ollut melko tasaista, mutta tarjolla pitäisi olla koko ajan keikkatöitä nuorten luottamuksen takeeksi, että töitä löytyy. Lasten kulttuurikeskuksen Kulttuuripolku jatkoi toimintaa, kuten myös Taideahtaajat-hanke, jossa kaikki Suomen 8-luokkalaisten pääsevät vierailulle kahteen taidelaitokseen. Se mahdollisti myös yhteistyön kaupunginteatterin kanssa.

Liikuntapalveluiden yksikkö

Puistojumpat, vesiliikuntaan liittyvät toiminnot ja yhteistyötapahtumat toteutuivat normaalisti. Kaikkien halukkaiden pääsyä suosittuihin, ohjattuihin liikuntaryhmiin tullaan helpottamaan.

Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue

Sosiaali- ja terveysterveyst

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kymsoten palvelujen saatavuus- ja saavutettavuussuunnitelma valmistui ja oli pohjana vuoden 2020 palvelusopimusta neuvoteltaessa. Kaupungin ja Kymsoten yhteistyö tehdään perussopimuksen ja palvelusopimuksen mukaisesti omistajaohjauksena.

Hyvinvoinnin koordinointi

Alkuvuosi painottui yhteistyöverkostotyöhön, asiakastarpeiden selvittämiseen ja toiminnan juurruttamiseen, sillä uudella organisaatiolla ei ollut toimintamallia. Hyvinvoinnin koordinoinnissa on tehty laajaa yhteistyötä. Ennaltaehkäisevään päihde- ja mielenterveystyöhön on tehty painopisteiden ja yhteistyömuotojen määrittelyä.

Osallisuuden koordinointi

Vuosi 2019 oli ensimmäinen vuosi, jolloin osallisuuden edistämisestä vastasi koordinaattori. Valtuustolle tehdyn aloitteen perusteella kaupungin hallitus edellytti osallisuussuunnitelman laatimisen. Suunnitelmaa pohjustamaan osoitettiin kaikille kuntalaisille osallisuuskysely, johon vastasi 1 027 kuntalaista. Kaupunki tarjoaa edullisia tiloja yhdistyksille ja näin mahdollistaa yhdistystoimintaa. Yhdessä Kumppanuustalo Viikarin kanssa kokeiltiin toimintatapaa, jossa yhdistyksille tarjottiin mahdollisuus esitellä toimintaansa markkinapäivinä Kauppakeskus Pasaatissa. Esittelytilaisuuksia järjestettiin syksyn markkinoilla. Tilaisuuksista saatu palaute sekä kuntalaisilta että yhdistyksiltä oli hyvää.

Maahanmuuttajapalvelut

Seudullinen maahanmuuttotyön koordinaattori on toiminut aktiivisesti Kotkan maahanmuuttajien kotoutumista tukevien tahojen kanssa. Kaupungilla on Kotka-Kymin seurakunnan kanssa yhteinen maahanmuuttotyön koordinaattori, jonka kanssa on järjestetty erilaisia tilaisuuksia maahanmuuttajille ja -yhdistyksille. Kotka on tukenut kotoutusta ”Koko Kotka kotouttaa” 115 000 € avustuksella tahoille, jotka ovat toteuttaneet kotoutumista arjen tasolla. Kotoutumislain mukainen jälkihuolto on tarkoitettu ilman huoltajaa tulleille 18-21 vuotiaille. ELY-keskus korvaa täysimääräisesti jälkihuollon kustannukset. Maahanmuuttovirasto vastaa Kotkan Vastaanottokeskukselle täysimääräisesti kaikista lakisääteisen toiminnan kustannuksista, arviointivuonna n. 4 000 000 €. Tämän lisäksi korvataan hallintokustannuksia, joita kertyi arviointivuonna 160 000 €. Vastaanottokeskuksen henkilöstön määrää vähentyi alaikäistoimintojen yhdistämisen vuoksi 28>15.

Hyvinvointilautakunnan alaisissa vastuualueissa ja yksiköissä on toteutettu strategian mukaista valtuuston tahtoa. Tavoitteita on jouduttu suhteuttamaan vastuualueiden toimintakulujen 849 524 € tasapainotustavoitteisiin. Luku ei sisällä hyvinvoinnin ja terveydenhuollon vastuualuetta.

Opetustoimen vastuualueella resursseja vahvistettiin monin eri tavoin. Oppilasryhmäkokoja pienennettiin 20 oppilaan ryhmiin. Peruopetuksen opettajien digiosaamiseen panostettiin. Joustavaa perusopetusta on järjestetty kaikissa yläkouluissa tavoitteena syrjäytymisen ehkäiseminen ja oppilaiden jatko-opintovalmiuksien kehittäminen. Arviointivuoden alussa opetustoimeen siirrettiin opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön 18 vakanssia. Henkilöstön rekrytoinnissa on ollut jo pitkään haasteita ja on edelleen.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kouluverkkoselvityksen. Sen perusteella Pihkoo saa uuden koulukiinteistön. Otsolan koulukiinteistön sisäilmatilannetta seurataan. Muita Karhulan koulukiinteistöjä koskevia ratkaisuja ei vielä tehty.

Varhaiskasvatuksen vastuualueella merkityksellistä oli, että valmistavassa esiopetuksessa lisättiin viikoittaista opetustuntimäärä 20 h > 24 h ja, että OKM:n kokeiluhanke 5-vuotiaiden maksuttomaan varhaiskasvatukseen 20 h viikossa nosti 5-vuotiaiden osallistumismäärää, ollen 93,47 %. Varhaiskasvatuksessa tehtiin monenlaisia ja erityisiä kehittämistoimenpiteitä. Vakinaisten varahenkilöiden rekrytointi ei edennyt suunnitellusti talouden tasapainotukseen liittyvien päätösten odottelun takia.

Nuorisotyön yksikössä panostettiin liikkuvaan nuorisotyöhön. Nuorisotyössä syntyi monenlaista uutta, mm. Hellilän koulu ja nuorisotyö aloittivat GutsyGo-hankkeen, Googlen rahoitusavulla avattiin Karhulaan digitaalinen toimintakeskus. Huomionarvoista on myös, että Kotka pääsi mukaan Unisefin lapsiystävällinen kunta-prosessiin.

Liikuntatoimen yksikön pilottihanke ei edennyt suunnitellusti kotkaliikku.fi portaali palvelimen alasajon takia. Muutoin toiminta oli monimuotoista ja vakiintunutta. Uusina toimintoina olivat kuntalaiskuulemiset. Liikuntakiinteistöihin tehtiin tarvittavia, välittömiä toimenpiteitä, jotta toiminta voi jatkua.

Hyvinvoinnin ja terveyden vastuualue aloitti, järjestäytyi ja loi toimintamallejaan uutena vastuualueena Kymsoten organisoiduttua. Vastuualueen keskeisinä tavoitteina ovat ennaltaehkäisevä toiminta, hyvinvoinnin ja osallisuuden koordinointi sekä maahanmuuttopalvelut. Merkityksellistä on monitahoinen yhteistyö. Sovellettava ja erityisryhmien liikunta ovat keränneet suuret osallistujamäärät. Osallisuuden edistämiseksi toimi paljon vapaaehtoisia kotonaan olevien ikäihmisten apuna, mutta lisätarve on suuri. Siksi vapaaehtoistyöhön kaivataan enemmän näkyvyyttä. Maahanmuuttajista kansainvälistä suojelua hakevien määrä väheni oleellisesti. Siksi Maahanmuuttovirasto ja ELY-keskus sopivat kaupungin kanssa, että Koivulan ryhmäkoti ja perheryhmäkoti Muntalo yhdistettiin ns. Hybridi-yksiköksi.

Valtuusto päätti antaa hyvinvointilautakunnalle lisätalousarviossa lisää määrärahaa 5,7 milj. € erikoissairaanhoidon kasvaneisiin kustannuksiin ja Kymsoten alijäämän kattamiseen. Toimintakate toteutui 5,4 milj. € lisätalousarviota pienempänä, mistä 3,0 milj. € johtui siitä, että Kymsoten alijäämien pakollista varausta ei kirjattu. Lisäksi maahanmuutossa, yksiköiden uudelleenjärjestelyistä, syntyi n. 1,0 milj. € säästö.

Toimintakate oli vuonna 2019 n. 298,3 milj. € (vuonna 2018 292,1 milj. €).

Elinvoimalautakunta

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Elinvoimalautakunnan erityisenä tehtävänä on vastata kaupungin vetovoiman kehittämisestä. Lautakunnan vastuulla ovat: elinkeinopalvelujen edistäminen, huolehtiminen toimivista yhteyksistä elinkeinoelämään, osaltaan seudun kehitys ja edunvalvonta, kaupunki- ja elinkeinostrategian valmistelu, kulttuuritoiminnan ja tapahtumien sekä museo- ja kirjastopalvelujen järjestäminen, kaupungin viestinnän organisointi ja kehittäminen kaupunginhallituksen puolesta sekä kansalaisten osallistumismahdollisuuksien kehittäminen.

Elinvoimalautakunnan alaisuudessa toimivat kaupunkikehitys ja viestintä, kulttuuri- ja tapahtumapalvelut, kaupunginkirjasto ja Kymenlaakson museo.

Kaupunkikehitys ja viestintä

Kaupunkikehitys ja viestintä on tehnyt monenlaisia uusia kaupunkistrategian 1. Poijun tavoitteita palvelevia yhteistyöavauksia yritysten ja oppilaitosten kanssa. Kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä on edistetty mm. matkustajaliikenteen, kulttuurin ja nuorisotyön saralla. Taito Pro-osuuskunta käynnistyi Monikulttuurisen toimintakeskus Myllyn kanssa maahanmuuttajien työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistämään.

Edunvalvonta on erityisesti kohdistunut itäiseen rantarataan. Se on ollut pääsääntöisesti vaikuttajaviestintää yhteistyössä rannikon kaupunkien ja kuntien kanssa.

Kaupunkikehityksen yksikön vastuulla on Kotka 2025 kaupunkistrategiaa viety käytäntöön sekä strategiapojujen ohjelmia ja mittareita päivitetty. Valtuustotason mittarit hyväksyttiin marraskuussa.

Konserniyhtiöiden kanssa tehty yhteistyö on painottunut etenkin saavutettavuuteen lisääntyviin teemoihin ja mitä se tarkoittaa konserniyhtiöiden viestinnässä.

Viestinnän yksikkö on uusinnut Kotkaan muuttaville suunnatun kirjeen, jossa kerrotaan mm. kulttuuri-, liikunta- ja urheilupalvelujen etuja uusille kotkalaisille. Markkinointitempaus Radio Novan kanssa sai aikaan hyvätuulista yhteistyötä ja etuja mukana olleille yrityksille. Kaupungin verkkosivut uusittiin. Tavoitteena ollut etäkotkalaisten yhteisöjen perustaminen ei onnistunut verkkosivujen valmistumisen viivästymisen vuoksi.

Arviointivuosi oli Kotkan 140-juhlavuosi, jota tuotiin esiin eri yhteyksissä. Kaupungin eri toimijoiden käytössä oli juhlavuoden markkinointitunnukset tehostamaan juhlavuoden erilaisen ohjelman näkyvyyttä kaupunkilaisille. Juhlavuoden päätaphtumana oli Meripäivien yhteydessä järjestetyt Puuvenemessut.

Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut

Kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden keskiössä oli Meripäivät ja sen kehittäminen. Kaupungin tapahtumatoimintaa kehitettiin perustamalla huhtikuussa kaupungin tapahtumatoimisto Merikeskus Vellamon alakerran Ruuma-tilaan. Merkittävää oli tapahtumajärjestäjille suunnattu, hyvän suosion saanut, neljän illan tapahtumatuotannonkoulutus, joka järjestettiin yhdessä naapurikuntien ja Cursorin kanssa.

Hyväksi kokoontumistilaksi todetussa Ruumassa järjestettiin mm. eri taiteenalojen toimijoiden välisiä info- ja verkostoitumistilaisuuksia kulttuurialan kehittämisen ja yhteistyön lisäämiseksi.

Strategian ja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Uutena toimintamuotona aloitettiin ulkopuolisen rahoituksen saamiseen tähtäävä kulttuuritoimijoiden apurahasparraus.

Kirjasto

Karhulan kirjasto pääsi vuoden 2018 muuttosulun jälkeen väistötiloihin, joka nosti käyttäjälukuja. Vastaavasti kirjastoauton käyttäjämäärät laskivat edellisestä vuodesta, jolloin Karhulassa oli kirjaston sulun takia ylimääräisiä pysäkkejä. Kirjastojen kävijämäärät ovat noususuuntaisia kirjastojen käyttötapa muutosten ja monipuolistumisen myötä. Vuoden 2017 kirjastolaki toi veloitteen perinteisten palvelujen lisäksi tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Tapahtumatuotanto ja tilojen käyttö kasvoivatkin 65 %.

Kirjastoissa toteutettiin monia uusia kävijöiden aktivointitoimenpiteitä, kuten mm. kirjavinkkaukset, vapaaehtoisten digitutorointia, henkilökohtaiset lukuneuvojapalvelut ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut. Paikallisten koripalloseurojen aloitteesta kirjastoihin tuli KTP-Basketin ja Peli-Karhujen runkosarjaottelujen ja viikon laina-ajan omaavia kausikortteja.

Kymenlaakson museo

Näyttelyjen kävijämäärä kasvoi 50 000 tavoitteesta yli 12 000. Museon kokonaiskävijämäärä jäi 110 000 tavoitteesta n. 450 kävijää. Pääsylipputulot nousivat n. 10 % edellisestä vuodesta.

Kuvataiteessa toteutettiin kolme uutta näyttelyä, mm. Porin taidemuseon tuottama, lapsille suunnattu kokemuksellinen Kehona-näyttely. Näyttelyyn kuului työpaja, joka oli ekaluokkalaisille suunnattu kulttuuripolun kohde.

Maakunnallisessa ja kulttuuriympäristötyössä on keskitytty valmistelamaan aluevastuumuseojärjestelmää, joka astui voimaan vuoden 2020 alusta. Ruotsinsalmen linnoituskaupunki on ollut vahvasti mukana kulttuuriympäristössä, samoin kokoelmatyössä. Hylkylöytöjä esittelevän, Varissaaren näyttelypaviljongin suunnittelu jatkui. Kokoelmatyön toisena painopisteenä oli aineistojen avaaminen ja jakaminen datana.

Merivartiomuseon toiminnan painopiste oli sen yhteistyötahon, Suomen Rajavartiolaitoksen 100-vuotisjuhlavuodessa. Kymenlaakson museo sai pronssisen ansiolaatan kiitokseksi yhteistyöstä.

Valtuuston asettama tavoite, kaupungin veistuskannan ja julkisten teosten inventointi ja kuntokartoitus, toteutettiin toukokuussa restaurointialan opiskelijan ja museon taideamanuenssin toimesta.

Elinvoimalautakunta on toteuttanut strategian mukaista valtuuston tahoja ja onnistunut pääsääntöisesti tavoitteiden saavuttamisessa. Eri toimintayksiköt ovat kehittäneet toimintaansa ja tapahtumia sekä luoneet uutta.

Osallistujamäärätavoitteet ovat lähes kaikilla toimintasektoreilla toteutuneet jopa ylittyneet.

Tavoite Kotkan ekaluokkalaisten osallistumisesta kulttuuripolkuun ei kaikkien koulujen kohdalla toteutunut kuljetusepäselvyyksien vuoksi.

Karhulan kirjasto aukioloaikoja jouduttiin supistamaan kesän alussa henkilökunnan vähenemisen takia.

Veistuskannan ja julkisten teosten kunnostustöiden restaurointialan asiantuntemusta vaativa ohjeistus jäi toteutumatta, sillä ostopalveluun budjetoidut rahat karsittiin talousarviosta.

Toimintakate oli vuonna 2019 n. -7,3 milj. € (vuonna 2018 -7,4 milj. €).

Kymenlaakson Pelastuslaitos

Kymenlaakson Pelastuslaitoksen tehtävänä on ylläpitää ja edistää koko Kymenlaakson maakunnan alueella kansalaisten turvallisuutta. Kymenlaakson Pelastuslaitos tuottaa palvelutasopäätöksen mukaisia pelastustoimia sekä yhteistoimintasopimuksen mukaisia ensihoidon palveluja. Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu myös onnettomuusriskeistä tiedottaminen sekä onnettomuustilanteiden ehkäisy.

Kymenlaakson Pelastuslaitos oli Kotka-konsernin ainoa liikelaitosmuotoinen toimija vuonna 2019. Kymenlaakson pelastuslaitoksen lähes kaikki toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Pelastuslaitoksen tilikausi oli 396 486 € alijäämäinen. Talousarviossa oltiin varauduttu 371 525 € alijäämään, millä alennettiin kuntien maksuosuuksia. Alijäämä katetaan pelastuslaitoksen taseesta. Näin ollen pelastuslaitoksen oma pääoma laski 5,5 miljoonaan euroon. Kaupungin palvelujen ostot Kymenlaakson Pelastuslaitokselta olivat vuonna 2019 tilikautena 5,1 milj. €.

5. Taloudelliset tavoitteet

Tilikauden tulos

Kotkan kaupunki

Tilikauden tulos oli n. 0,1 milj. € tappiollinen ja tilikauden ylijäämä oli 141.942,35 €. Tilikauden ylijäämä verrattuna edelliseen vuoteen on n. 0,1 milj. € parempi.

Kotkan kaupungin tuottojen kokonaismäärä (toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot) vuonna 2019 oli yhteensä 416,7 milj. €. Tuottojen määrä kasvoi edellisestä tilikaudesta yhteensä 3 milj. €.

Kotkan kaupungin kulujen (toimintakulut, korkokulut ja rahoituskulut) kokonaismäärä vuonna 2019 oli 398,0 milj. €. Kulujen vähennys vuoteen 2018 verrattuna oli 5,6 milj. €.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Tilinpäätöksen 2019 vuosikate oli 20,9 milj. € ja se parani edellisestä vuodesta 8,9 milj. €.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos	Muutos-%
Toimintatulot	89,1	92,6	84,7	84,3	81,2	-3,1	-3,7 %
Valmistus omaan käyttöön	1,6	2,0	1,8	1,9	2,3	0,4	19,2 %
Toimintakulut	-391,0	-397,7	-381,1	-399,1	-393,7	5,4	-1,4 %
TOIMINTAKATE	-300,2	-303,1	-294,6	-312,9	-310,2	2,7	-0,9 %
Verotulot	211,1	209,6	216,2	212,5	218,1	5,6	2,6 %
Valtionosuudet	96,7	106,3	106,2	112,2	112,5	0,3	0,2 %
Rahoitustulot ja -menot	2,3	1,9	1,0	0,2	0,6	0,5	243,8 %
Korkotuotot	0,7	0,6	0,6	1,6	1,7	0,2	10,1 %
Muut rahoitustuotot	6,8	6,7	5,4	3,2	3,3	0,1	3,3 %
Korkokulut	-3,0	-2,4	-1,9	-1,4	-1,0	0,4	-28,4 %
Muut rahoituskulut	-2,3	-3,0	-3,2	-3,2	-3,4	-0,2	6,3 %
VUOSIKATE	9,9	14,7	28,9	11,9	20,9	9,0	75,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	-18,7	-21,9	-26,6	-20,0	-21,6	-1,6	8,1 %
Satunnaiset erät	0,0	0,2	39,2	7,9	0,6	-7,3	-92,6 %
TILIKAUDEN TULOS	-8,8	-7,0	41,5	-0,2	-0,1	0,1	-42,1 %
Tilinpäätössiirrot	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-8,5	-6,8	41,7	0,0	0,1	0,1	193,6 %

Konserni

Konsernin tilikauden tulos oli 14,8 milj. € ja tilinpäätöserien jälkeen tilikauden ylijäämä oli 6,7 milj. €. Vuoden 2018 tilikauden ylijäämä oli 12,4 milj. €.

Konsernin toimintatuotot kasvoivat 35 % ja toimintakulut kasvoivat 18,5 %. Toimintatuottojen ja -kulujen kasvu aiheutui pääasiallisesti Kymsoten toiminnan aloittamisesta, jolloin Kymsoten koko alueen toiminnan tuotot ja kulut kasvoivat. Kotkan konsernitilinpäätökseen toiminnan laajentumisen vaikutus heijastuu omistusosuutta vastaavien erien kasvuna, mutta myös keskinäisten eliminointierien kasvuna. Konsernin toimintakatteen muutos edelliseen vuoteen oli 0,5 M€. Konserniin kuuluvien yhtiöiden erillistilinpäätöksissä toimintakatteiden muutokset vaihtelivat emon + 3,0 milj. €:sta Kymsote kuntayhtymän Kotkan osuuden - 3,0 milj. €:oon. Toimintakate heikkeni 0,2 % ja 0,5 milj. €. Vuosikate riittää kattamaan vuosipoistojen määrän. Konsernin rahoituskulut olivat 8,8 milj. € ja ne pienenevät 0,7 milj. € ja 11,2 %: a.

Konsernin lainakanta pieneni 11,8 milj. €, suhteellinen velkaantuneisuus laski 17,0 %:a ollen 88,6 %. Kun luku on yli 100 %, se merkitsee, että velkojen määrä ylittää käytettävissä olevat tulot ja osoittaa, että kyky selviytyä velkojen takaisinmaksusta on heikentynyt. Omavaraisuusaste nousi 38,3 %: iin. Konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 960 euroa/asukas, ylijäämän määrän kasvaessa edellisestä vuodesta 428 eurolla/asukas.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos
Toimintatulot	263,8	282,3	283,6	299,9	404,7	104,9
Toimintakulut	-526,6	-538,9	-530,8	-561,4	-665,5	-104,1
Osuus osakkuusyhtiöiden voitosta/tappiosta	2,1	4,3	1,2	0,3	0,1	-0,2
TOIMINTAKATE	-260,6	-252,3	-246,0	-261,2	-260,7	0,5
Verotulot	209,7	208,1	214,8	211,1	216,7	5,6
Valtionosuudet	114,1	123,5	120,9	128,2	128,9	0,6
Rahoitustulot ja -menot	-11,6	-11,2	-10,0	-8,4	-7,7	0,7
Korkotuotot	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0
Muut rahoitustuotot	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
Korkokulut	-9,7	-8,4	-6,9	-5,4	-4,6	0,8
Muut rahoituskulut	-2,4	-3,0	-3,4	-3,3	-3,4	-0,1
VUOSIKATE	51,5	68,2	79,7	69,7	77,2	7,5
Poistot ja arvonalentumiset	-52,3	-56,0	-64,3	-61,1	-62,9	-1,8
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0	2,1	0,0	-2,1
Arvonalentumiset	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0
Satunnaiset erät	0,0	0,2	48,2	8,4	0,6	-7,8
TILIKAUDEN TULOS	-0,9	12,2	63,5	19,0	14,8	-4,2
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden verot	-0,9	-2,5	-3,1	-3,4	-3,6	-0,1
Laskennalliset verot	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
Vähennistöosuudet	-1,7	-2,8	-2,7	-3,1	-4,3	-1,2
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3,7	6,8	57,5	12,4	6,7	-5,7

Rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin rahavarojen muutoksen tilikaudella.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

milj. euroa	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	9,9	14,7	28,9	11,9	20,9	9,0
Satunnaiset erät	0,0	0,2	39,2	7,9	0,6	-7,3
Tulo-rahoituksen korjauserät	-0,6	1,2	-5,1	-9,2	-4,2	5,0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-24,9	-21,3	-21,9	-24,7	-41,2	-16,6
Rahoitusosuudet investointeihin	1,7	0,2	1,4	0,2	1,5	1,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,5	2,3	39,7	10,8	5,4	-5,4
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-13,4	-2,8	82,2	-3,0	-17,1	-14,1
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0	0,0	-5,0	-0,1	4,9
Antolainasaamisten vähennykset	0,0	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30,0	30,0	30,0	0,0	0,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-32,4	-28,5	-35,9	-78,7	-29,2	49,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	17,3	27,7	-3,8	100,1	4,7	-95,4
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,9	0,0	15,2	15,2
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1,5	0,1	-2,5	-21,8	-23,4	-1,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	13,4	29,2	-6,8	-5,4	-32,9	-27,5
Rahavarojen muutos	0,0	26,5	75,4	-8,4	-50,0	-41,6
Rahavarat 31.12.	0,0	26,5	101,9	93,5	43,5	
Rahavarat 1.1.	0,0	0,0	26,5	101,9	93,5	

Rahoituslaskelman investointimenot sisältävät Kotkan Energian osakkeiden arvon muutoksen 15,2 M€. Muutos aiheutui Kotkan Energian arvonnkorotusrahastokirjauksen kirjaamattomuudesta kaupungin osakkeiden arvossa. Kyseessä on aikaisempien tilikausien korjauskirjaus, jolloin investointimenojen kasvua vastaava muutos näkyy rahoituslaskelman oman pääoman muutoksena.

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2015	2016	2017	2018	2019	Muutos
Investointien tulorahoitus, %	42,7	69,7	140,8	48,9	52,6	3,7
Laskennallinen lainanhoitokate	0,3	0,4	0,8	0,3	0,6	0,3
Kassan riittävyys, pv	0	21	85	81	36	-44,6
Asukasmäärä	54 315	54 160	53 593	52 930	52 165	-765
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, milj. eur	-76,2	-80,7	44,6	48,4	31,3	-17,1

Tilikauden 2019 alusta tunnusluvuissa esitetään laskennallinen lainanhoitokate. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate korvaa vuodesta 2022 alkaen tunnusluvun konsernin suhteellinen velkaantuneisuus. Vuonna 2022 tunnuslukua tarkastellaan tilipäätöksistä 2020 ja 2021.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla lukua useamman vuoden jaksolla.

Kotkan kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta 2019 oli -17,1 milj. €. Tunnuslukua heikentää olennaisesti (15,2 milj. €) Kotkan Energian osakkeisiin kohdistunut oikaisukirjaus. Oikaisukirjaus heikentää myös tunnuslukua Investointien tulorahoitus. Edellisiin vuosiin vertailukelpoinen investointien tulorahoitusprosentti on 85,1% Kassavarojen riittävyyden (Energiaoikaisu huomioituna) tunnusluku oli 35 päivää, kun vuonna 2018 se oli 81 päivää. Rahavarat olivat vuoden vaihteessa 43,5 milj. €.

Investoinnit ja leasing

Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto investointihankkeiden toteutumasta.

KOTKAN KAUPUNKI	TP 2019	LTA 2019	TP - LTA poikkeama	Tot.% 2019
KOTKAN INVESTOINNIT				
Myytyjen tasearvot	1 411 081		-1 411 081	
Rahoitusosuus	1 250 477	1 395 000	144 523	89,6
Investointitulot	2 661 558	1 395 000	-1 266 558	190,8
Investointikulut	-41 794 918	-25 906 500	15 888 418	161,3
Tuotot investoinneille	1 902 518	10 000	-1 892 518	999,0
Investointimenot yht.	-39 892 400	-25 896 500	13 995 900	154,0
Kaikki NETTO yhteensä	-37 230 843	-24 501 500	12 729 343	152,0
**Aineettomat hyödykkeet				
Investointikulut	-15 363 831	-745 000	14 618 831	999,0
Investointimenot yht.	-15 363 831	-745 000	14 618 831	999,0
Kaikki NETTO yhteensä	-15 363 831	-745 000	14 618 831	999,0
**Maa- ja vesialueet				
Myytyjen tasearvot	319 955		-319 955	
Investointitulot	319 955		-319 955	
Investointikulut	-825 895	-1 500 000	-674 105	55,1
Investointimenot yht.	-825 895	-1 500 000	-674 105	55,1
Kaikki NETTO yhteensä	-505 940	-1 500 000	-994 060	33,7
**Rakennukset				
Rahoitusosuus	550 477	525 000	-25 477	104,9
Investointitulot	550 477	525 000	-25 477	104,9
Investointikulut	-13 946 681	-13 995 000	-48 319	99,7
Tuotot investoinneille	361 374		-361 374	
Investointimenot yht.	-13 585 307	-13 995 000	-409 693	97,1
Kaikki NETTO yhteensä	-13 034 830	-13 470 000	-435 170	96,8
**Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Myytyjen tasearvot	-0		0	
Rahoitusosuus	700 000	870 000	170 000	80,5
Investointitulot	700 000	870 000	170 000	80,5
Investointikulut	-9 344 917	-7 210 000	2 134 917	129,6
Tuotot investoinneille	1 541 144		-1 541 144	
Investointimenot yht.	-7 803 773	-7 210 000	593 773	108,2
Kaikki NETTO yhteensä	-7 103 773	-6 340 000	763 773	112,0
**Koneet ja kalusto				
Myytyjen tasearvot	227 440		-227 440	
Investointitulot	227 440		-227 440	
Investointikulut	-2 313 594	-2 456 500	-142 906	94,2
Tuotot investoinneille		10 000	10 000	
Investointimenot yht.	-2 313 594	-2 446 500	-132 906	94,6
Kaikki NETTO yhteensä	-2 086 154	-2 446 500	-360 346	85,3
**Muut aineelliset hyödykkeet				
Myytyjen tasearvot	863 686		-863 686	
Investointitulot	863 686		-863 686	
Kaikki NETTO yhteensä	863 686		-863 686	

- Investoinnit toteutuivat kaupunkitasolla nettomääräisesti 37,2 milj. € suuruisena. Toteuma sisältää osakkeisiin kirjatun 15 milj. € korjauskirjauksen.
- Investointien hankintoihin haettiin vuoden 2019 aikana 8 milj. € lisämääräraha Mussalon Palaskylänlahden täyttöihin. Täyttötyö toteutuu kuitenkin suurimmaksi osaksi vasta vuoden 2020 aikana, mikä oli otettu huomioon investointiennusteessa (LTA-sarake).
- Maa- ja vesialueiden ostoon käytettiin 0,8 milj. €.

- Käyttöomaisuuden myynneistä kertyi 4,0 milj. € myyntivoittoa tilikauden aikana.

Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto leasing-hankkeiden toteutumasta.

KOTKAN KAUPUNKI	TA 2019	TP 2019	Poikkeama
HYVINVOINTILAUTAKUNTA			
Opetustoimen kannettavien tietokoneiden määrän lisäys	67 500	65 000	2 500
Peruskoulujen tablet-laitteiden hankinta	67 500	0	67 500
Päiväkotien digilaitteiden hankinta	35 000	37 200	-2 200
Varhaiskasvatuksen kannettavien tietokoneiden määrän lisäys	30 000	3 000	27 000
KAUPUNKIRAKENNELAUTAKUNTA			
Korkeakosken koulu	4 400 000	5 627 278	-1 227 278
YHTEENSÄ	4 600 000	5 732 478	-1 132 478

Talouden tasapainotuksen ohjausryhmä on hyvästä syystä todennut, että pelkkä tasapainotustoimenpiteiden seuranta ei ole riittävää.

Kokonaisuudessaan kaupungin toimintakate on toteutunut yli 11 milj. € tilikauden aikaista ennustetta paremmin. Tilikaudelta 2019 kaupungille on kirjanpidossa vuonna 2019 tehty osakkeiden hankintamenoon liittyvä korjauskirjaus 15,2 milj. €.

Talouden tasapainoon on syytä kiinnittää entistä suurempaa huomiota ja huolehtia siitä, että taseeseen ei pääse kertymään alijäämiä. Merkittäviä haasteita tulee aiheuttamaan erityisesti kuluvan vuoden keväällä maassamme alkanut korona-epidemia.

6. Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Tytäryhteisöjen tulee noudattaa konserniohjetta, kaupunkistrategiaa sekä valtuuston tytäryhteisöille hyväksymiä omistajapoliittisia linjauksia.

Konserniohjeiden ohella valtuusto hyväksyi suosituksen Hyvä hallinto ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä. Vuoden 2019 aikana valmisteltiin kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston johdolla tytäryhteisöjen omistajapoliittiset linjaukset ja ne hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.12.2019 § 148.

Omistajapoliittisten linjausten valmistelussa kuultiin kaupungin tytäryhteisöjä.

Kaupunginhallitus ja sen omistajaohjausjaosto johtavat kuntakonsernia. Konsernin operatiivinen johtaminen on kaupunginjohtajan vastuulla. Kansliapäällikkö avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin ohjauksessa. Konserniyhtiöiden valvontavastuu on jaettu kaupunginjohtajan ja kansliapäällikön kesken.

Vuonna 2019 konserniyhtiöiltä kerättiin tietoa (mm tulos tulosennuste, investoinnit, lainakanta, kesikorko) e-lomakkeella 31.3.2019 tilanteesta sekä 30.9.2019 tilanteesta. Tiedot koostettiin ja vietiin hallitukselle tiedoksi 20.5.2019 sekä 21.10.2019.

Näiden lisäksi raportoitii valtuuston tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden 30.6.2019 tilanne. Kotka-konserniin kuuluvat tytäryhteisöt on omistajapoliittisissa linjauksissa jaettu toimialakohtaisesti eri ryhmiin. Eri liiketoimintaryhmille sekä jokaiselle konserniyhteisölle on omistajapoliittisissa linjauksissa asetettu omat kaupunkistrategian linjauksista johdetut kehittämistavoitteet. Eri liiketoimintaryhmissä voi olla sekä kilpailluilla markkinoilla toimivia yhteisöjä, että yhteisöjä, jotka tuottavat kuntalaisille/asiakkaille palveluja omakustannushintaan tai avustusten turvin.

- Energia- ja logistiikkaliiketoiminta: HaminaKotka Satama Oy, Kotkan Energia Oy, Kymen Vesi Oy ja Kymenlaakson Vesi Oy.
- Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta: Kotkan Asunnot Oy, Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy, Kymenlaakson kampus-kiinteistöt Oy, Sunilan Kantola Oy.
- Koulutus- kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta: Kotka Maretarium Oy, Kotkan Kaupunginteatteri Oy, Kymenlaakson Orkesteri Oy, perustettava tapahtumatuotantoyhtiö.
- Elinkeinopalveluliiketoiminta: Cursor Oy
- Sisäisiä palveluja tuottavat yhtiöt: Kymijoen Ravintopalvelut Oy

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Konserniin yhdistellyt kuntayhtymät ovat: Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Kymsote, Kotkan-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami, Kymenlaakson Liitto ja Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhtiöt Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu konserni ja Kymenlaakson Jäte konserni sekä Kaakkois-Suomen Tieto Oy 30.09.2019 asti. Kotkan Golf Oy (28,0 %) jätetään yhdistelemättä. Vuoden 2019 aikana Kotka myi Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n osakkeista 388 kpl Kymsote -kuntayhtymälle. Myynnin jälkeen kaupungin omistusosuus on 18,06 %.

Kaupungilla on myös omistusta seuraavissa yhteisöissä: Harjun Oppimiskeskus Oy, Koha-Suomi Oy, Kaakkois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus Oy, Kuntarahoitus Oyj, Sarastia Oy, Kuntien Tiera Oy sekä TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy. Lisäksi kaupungilla on sijoitettuna pääomaa Sotek-säätiössä sekä Kotkan Diakoniarahastossa.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat:

Muutokset omistus- ja äänivallassa ja avainhenkilöissä

Vuoden 2019 aikana Kotkan kaupunki luopui aiemmin valmistelemansa tukipalveluyhtiön perustamisesta yhteistoiminnassa Kymsoten kanssa. Kotkan kaupunki ryhtyi valmistelemaan Kymsotea laskuttavan puhtauspalvelun palvelukokonaisuuden siirtämistä Kymsoten tytäryhtiölle Kastek Oy:lle. Siirto on toteutumassa 2020.

Kotkan kaupunki teki Kymsoten kanssa osakejärjestelyjä Kaakkois-Suomen Tieto oy:n osakkeista. Kotkan kaupunki myi Kymsotelle 388 kappaletta em. yhtiön osakkeita 25.9.2019 päivätyllä kauppakirjalla. Kotka omistaa jatkossa 18,06 % yhtiön osakkeista. Kaakkois-Suomen Tieto Oy kuuluu Kouvolan kaupungin kuntakonserniin. Kotkan kaupunki on sitoutunut yhtiön omistajien väliseen osakassopimukseen, jolla on sovittu yhtiön pitämisestä omistajiensa sidosyksikkönä.

Kotkan kaupunki on mukana Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymässä. Kuntayhtymässä on meneillään jo toinen kuntayhtymän purkamisprosessi. Kotkan kaupunginvaltuusto hyväksyi purkamissopimuksen 8.4.2019 § 38. Kuntayhtymän omaisuus on myyty ja loppuselvittelyt ovat meneillään. Aiemmin kuntayhtymästä eronneet jäsenkunnat ovat käynnistäneet hallintoriitamenettelyn peruspääoman palauttamista koskevassa asiassa. Kuntayhtymän purkuprosessi joudutaan taas keskeyttämään. Loppuselvittely tulee venymään useita vuosia.

Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy perusti kesällä 2019 100 %:sti omistamansa Backstaff Oy -nimisen tytäryhtiön, jonka tehtävänä on rakennuttaa ja omistaa Kotkan Tapahtumakeskus. Backstaff Oy:n hallitus käynnisti toimet Tapahtuma-keskuksen suunnittelun eteenpäinviemiseksi sekä yhtiön talouden ja rahoituksen suunnittelemiseksi. Yhtiö hyödyntää toiminnassaan emoyhtiönsä henkilöstöä.

Avainhenkilöistä tytäryhtiöissä Julkiset Kiinteistöt Oy:n toimitusjohtaja vaihtui. Toimitusjohtaja Anu Kuuselan johtajasopimus purettiin kesällä 2019 ja va. toimitusjohtajana jatkoi Vesa Minkkinen. Toimitusjohtajan hakuprosessi käynnistyi joulukuussa 2019 ja tammikuussa 2020 uudeksi toimitusjohtajaksi valittiin Mikko Elosuo.

Konserniyhtiöiden riskienhallinta ja epävarmuustekijät

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan. Valtuuston hyväksymien tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hyvän hallintotavan toteutumiseksi riskien tunnistamisen, hallinnan sekä sisäisen valvonnan toimintatavat tulee sisällyttää mm.:

- johtamis- ja päätöksentekoprosesseihin
- toiminnan ja talouden sekä investointien riski- ja lisäarvoperustaiseen suunnitteluun
- toiminnan (ml. tietojärjestelmät), omaisuuden hallinnan, hallinnon ja taloudenhoidon menettelytapoihin.

Tuloksellinen riskienhallinta on olennainen osa läpinäkyvää, laadukasta ja vastuullista päätöksentekoprosessia, jolloin se pitää sisällään riittävät vaikutusten arvioinnit ja perustuu tosiseikkoihin.

Kuntalain (410/2015) 14 § mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä kunnan toiminnan omistajaohjauksesta taas vastaa kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus.

Kuntalain 48 § mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Hallintosäännössä määrätään konsernijohtoon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Edellä mainitut säännökset ovat tulleet voimaan 1.6.2017.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet on käsitelty ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.10.2018 § 135. Periaateohjeilla riskien arviointi on osa Kotkan kuntakonsernin talousarvioprosessia. Arviointityötä tukevien työkalujen kehittämistyötä seurataan valtakunnan tasolla ja kehitetään talousyksikön ja riskienhallinnan johtoryhmän toimesta. Konsernin tuloksenteekokyky on ollut hyvällä tasolla muutaman vuoden. Kumulatiivinen alijäämä on käännetty kumulatiiviseksi ylijäämäksi selvästi emokaupunkia tiukemmassa aikataulussa, mikä osoittaa laaja-alaista taloudellista tasapainoa. Konsernin laajuisia arvioita tulevasta kehityksestä ei pysty tekemään korona -virus epidemian takia.

Tytäryhteisöjen toiminnan tavoitteet 2019

Vuoden 2019 talousarvio sisälsi valtuuston kullekin tytäryhtiölle asettamat toiminnalliset tavoitteet. Yhtiölle lähetetyt tavoiteseurantalomakkeet on esitetty tilinpäätöksessä ja yhtiöt ovat itse arvioineet toimintansa ja tavoitteidensa toteutumista yhtiökohtaisilla lomakkeilla.

Kotkan kaupunkikonsernin tuloksenteekokyky on ollut hyvällä tasolla muutaman vuoden. Kumulatiivinen alijäämä on käännetty kumulatiiviseksi ylijäämäksi selvästi emokaupunkia tiukemmassa aikataulussa, mikä osoittaa laaja-alaista taloudellista tasapainoa. Kaupunginjohtoon näkemyksen mukaan se ei pysty tekemään korona -virus epidemian takia konsernin laajuisia arvioita tulevasta kehityksestä.

Kotka2025 -kaupunkistrategian visio on

”Kotka - Väylä uusiin mahdollisuuksiin”. Strategia rakentuu kolmen poijun, Oppiva ja yrittävä Kotka, Upean elinympäristön Kotka ja Yhteinen Kotka sekä eKotka ja Kestävä talous - kokonaisuuksista. Jokaiselle näistä on omat strategiset tavoitteet, mittarit (valtuustoon nähden sitovat strategiset mittarit) ja palvelulupaukset.

Vuoden 2019 aikana perustettiin kaupunkistrategian poijujen mukaiset strategiaryhmät, joiden toimeksiantona on suunnitella strategiapoijujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia ratkaisuja ja toimenpiteitä vuosille 2020 - 2025. Ryhmien tehtävänä on valmistella sisältöjä kokonaisuutena yli toimialarajojen sekä mahdollisuus suunnitella ja käynnistää nopeita hankkeita ja kokeiluja talousarviovarausten puitteissa. Ryhmien esittämät toimenpiteet koottiin ja otettiin huomioon vuoden 2020 toimintaa suunniteltaessa.

Vuoden 2020 strategiseksi teemaksi nostettiin työllisyys.

Kaupunkistrategiaan tehtiin päivitys, jonka valtuusto hyväksyi marraskuussa. Keskeisimpänä päivitettiin kaupunkistrategian valtuustoon nähden sitovat strategiset mittarit.

Poijuryhmät, viranhaltijat ja valtuustoryhmät työstivät aiempaa selkeämpiä ja kaupunkistrategian kannalta olennaisia, paremmin määriteltyjä mittareita. Uusi mittaristo tulee voimaan vuoden 2020 talousarvion myötä. Lisäksi päivityksen myötä tullaan seuraamaan kaupunkitason indikaattoreita, joiden tarkoitus on kertoa monipuolisesti kaupungin kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin kehityksestä.

Vuoden 2020 aikana tullaan vuoden 2019 tilinpäätöksen mukaan yhtenäistämään ja selkeyttämään lautakuntatason mittaristoa. Lisäksi valmistellaan kaupunkistrategiasta nostettavaa strategista ohjelmaa vuosille 2021-23.

Konserniyhtiöiden arviointi

Energia- ja logistiikkatoiminta

HaminaKotka Satama Oy

Kotkan kaupungin omistusosuus on 60 %.

Tavoitteet vuodelle 2019

- Vuoden 2018 korkean liikennemäärän säilyttäminen, tavoite 16,3 miljoonaa tonnia.
- Sataman D-alueen edelleen kehittäminen jatkuu Mussalon selluloosavarastohankkeen puitteissa.
- Mussalon sataman raiteiston kehittämiseen Kotolahden ratapihan parantamiseksi saadaan valtion rahoitus.
- Satamasidonnaisten teollisuusyritysten sijoittumiseksi sataman alueelle jatketaan sijoittautumisselvityksiä, mm. UPM:n biojalostamo Mussaloon, yhteistyö LNG-terminaalin rakentamiseksi Haminaan.
- Risteilyliikenteen kehittäminen Mussaloon ja Kotkan kantasatamaan.

Yhtiön tarkoituksena on kehittää ja ylläpitää toimintaedellytyksiä merikuljetuksille ja niitä palveleville yrityksille. Yhtiö huolehtii sataman infrastruktuurista, alusliikenteestä ja

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

nosturipalvelujen tarjoamisesta. Satamakonsernin kiinteistöjen omistus ja hallinnointi on pääosin keskitetty tytäryhtiö Kotkan Satamatalot Oy:lle.

Liikennemäärä satamassa kasvoi vuonna 2019 neljättä vuotta peräkkäin uuteen ennätykseen 18,1 miljoonaan tonniin, kasvun ollessa 11,9 prosenttia. Sataman markkinaosuus Suomen yleissatamaliikenteestä kasvoi 21 prosenttiin. Kasvua oli lähes kaikessa viennissä, erityisesti nyt jo päättyneessä NordStream 2 -kaasuputkiprojektin tuomassa liikenteessä. Sarens-projekti suurten moduulien kuljettamiseksi Kazakstanin öljynporauskentille jatkui.

Uuden liikenteen saamiseksi satamaan Mussaloon rakennettavalla D-alueella päästiin ottamaan käyttöön alueelle valmistunut ensimmäinen laituri. Toisaalta KHO kumosi Kuopioon suunnitellun Finnulp Oy:n biotuotetehtaan ympäristöluvan, joten projekti päättyi. Mussalon satamaan näitä kuljetuksia varten suunnitellun alueen rakentamismahdollisuuksien uudelleenarviointia tarvitaan.

Neuvotteluja muidenkin yritysten sijoittumisesta sataman alueelle on jatkettu. UPM ei ole vielä tehnyt päätöstä biojalostamon rakentamisesta Mussaloon. LNG-terminaalin rakentaminen Haminaan on edennyt suunnitelmien mukaan. Selvitys Hietasen laituiden kehittämismahdollisuuksista vastaamaan kasvavia laivakokoja jatkuu.

Raiteiston kehittämiseksi Kotka - Hamina - Kouvola yhteyden parantamiseksi ja Kotolahden ratapihan laajentamiseksi valtio on varannut rahoituksen.

Risteilyliikenteen markkinointi varustamoille siirtyi satamayhtiölle, Kotkan ja Haminan kaupunkien tukemana. Satamayhtiö sai EU:n tukea hankkeeseen, jolla kehitetään risteilyliikenteen edellytyksiä kantasataman ja Pietarin sataman välillä yhteistyössä eräiden muiden toimijoiden kanssa.

Merkittävä muutos satamayhtiön toiminnassa on yhtiön hallituksen loppuvuodesta 2019 tekemä päätös luopua nosturitoiminnoista. Nämä työt ovat siirtyneet pääosin operaattoreiden hoidettaviksi. Lisäksi satamayhtiön nosturit ovat vanhoja ja vaatisivat kalliita huoltoja ja varaosia.

Satamayhtiön keskeiset tavoitteet vuodelle 2019 on saavutettu. Raideliikenneyhteyksien parantamiseksi ja Kotolahden ratapihan kehittämiseksi on saatu rahoitus varmistettua. Satamasidonnaisen yritystoiminnan sijoittumiseksi satama-alueelle ja paikkakunnalle on jatkettu ponnistuksia. Yleiskuva on se, että hankkeet ovat edenneet, joistakin pettymyksistä huolimatta.

Ennätyksellinen liikennemäärä ja onnistuneet projektit edesauttoivat sitä, että myös satamayhtiön vuoden 2019 taloudellinen tulos oli erinomainen. Vastuut omistajille ja rahoittajille on hoidettu sopimusten mukaisesti. Sataman kehittämisedellytykset on pyritty turvaamaan muun muassa yhtiön strategian päivittämisellä sekä laatu- ja ympäristöjärjestelmiä kehittämällä.

Kilpailukykyä lisäämiseksi yhtiö on ollut mukana edistämässä Itäinen rantarata -ratalinjausvaihtoehtoa, jolla yhdistettäisiin Helsingin, Porvoon, Loviisan ja Hamina-Kotkan satamat sekä Helsinki-Vantaan lentoasema.

Kotkan Energia Oy

Kotkan kaupungin omistusosuus on 100 %.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Pitää kaukolämmön hintataso kilpailukykyisenä
- Tasainen osingonmaksu
- Hukkalämpöjen mahdollisten hyödyntämiskohteiden selvittäminen
- Uusiutuvan energian käytön lisääminen omassa energiatuotannossa

Kotkan Energia - konsernin tarkoituksena on tuottaa, hankkia, myydä ja jakaa kaukolämpöä, teollisuushöyryä ja sähköä yhteistyössä paikallisen teollisuuden ja kiinteistöjen kanssa käyttäen ensisijaisesti uusiutuvia energiamuotoja sekä tuottaa asiakkailleen energiaan liittyviä palveluja.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Pitää kaukolämmön hintataso kilpailukykyisenä

Mittari ja tavoitteet: Hinta + / -5% verrattuna Suomen keskiarvoon

Toteutuma: Kaukolämmön kokonaishinta oli 1,45 % keskiarvon alapuolella.

- Tasainen osingonmaksu

Mittari ja tavoitteet: Osinko 3,0 milj. € / vuosi + lainakorot sopimuksen mukaisesti.

Toteutuma: Osinko 3,0 milj. €

- Hukkalämpöjen mahdollisten hyödyntämiskohteiden selvittäminen

Mittari ja tavoitteet: Mahdolliset hukkalämpökohteet Kotkan alueella on selvitetty

Toteuma: Kotkan Energia on mukana XAMK:n Hukkaveks-hankkeessa

- Uusiutuvan energian käytön lisääminen omassa energiatuotannossa

Toteuma: 2019 61,6 % (2018 61,5 %)

Kotkan Energia saavutti kaikki kaupunkistrategian sisältämät toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteiden toteutuminen tukee valtuuston asettamien strategisten tavoitteiden toteutumista. Lisäksi tavoitteet liittyen osingon maksamiseen ja kaukolämmön hintatasoon täyttyivät.

Kymen Vesi Oy

Kotkan omistusosuus A-osakkeista 79 %

Tavoitteet vuodelle 2019

- Verkostojen uudisinvestointeja tehdään omistajakuntien kaavoitustarpeiden edellyttämällä tavalla
- Verkostojen saneerausmääriä kasvatetaan saneerausvelan kasvun pysäyttämiseksi
- Lisätään veden pumppauksen energiatehokkuutta kustannussäästöjen saamiseksi ja ympäristövastuullisuuden lisäämiseksi
- Jatketaan digitalisaation hyödyntämistä tietojärjestelmien tukena
- Itämerihaaste

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Yritys tuottaa kotkalaisille vesihuoltopalveluja laadukkaasti, turvallisesti ja taloudellisesti. Fokus on veden ja toiminnan laadussa, vesihuoltopalveluiden sekä henkilöstön turvallisuudessa. Tehokkaalla toiminnalla taataan vedelle kohtuullinen hinnoittelu.

Tehdyt toimenpiteet:

- asiakastyytyväisyys tavoite yli 8,6 (wacsi-kysely) ylitettiin, lopputulos 8,79
- toiminta ympäristöystävällistä sillä puhdistustulokset säilyivät valtakunnallisesti kärkitasolla

lisäksi:

- Vesihuoltoverkoston pituudesta saneerattiin tavoitteiden mukaisesti 0,8 % eli n. 5 km (tavoitetaso)

Vuonna 2019 jatkettiin yhteistyötä muiden maakunnan vesiyhtiöiden kanssa ja kehitettiin tietojärjestelmiä. Omistajakuntien toiveiden mukaisesti maakunnan vesilaitokset Kymen Vesi Oy, Kymenlaakson Vesi Oy, Kouvolan Vesi Oy ja Hamina Vesi Oy laativat vuoden aikana vesilaitosyhteistyöselvityksen, jonka tavoitteena oli varmistaa vesihuollon toimivuus ja varautuminen maakunnassa sekä etsiä taloudellisesti ja teknisesti kestävämpiä ratkaisuja pitkälle tulevaisuuteen.

Kymen Vesi Oy saavutti sille asetetut tehokkuuteen tähtäävät toiminnalliset ja kaupunkistrategian mukaiset taloudelliset tavoitteet

Yhtiön liikevaihto vuonna 2019 oli 20 348 944 € (2018:19 862 407 €).

Tilikauden tulos vuonna 2019 oli 1 095 000 € (2018:814 000 €).

Kymenlaakson Vesi Oy

Kotkan omistusosuus 70 %

Tavoitteet vuodelle 2019

- Toimitetun talousveden määrä ja laatu pidetään vaatimuksia vastaavana
- Energiatehokkuuden lisääminen
- Riskienhallintatoimenpiteiden toteuttaminen

Veden tuotannosta vastaa Kymenlaakson Vesi Oy, jonka tehtävänä on hankkia hyvälaatuista talousvettä osakkailleen omakustannusperiaatteella. Tukkuvesiyhtiönä toimivalla Kymenlaakson Vesi Oy:llä ei ole suorina asiakkainaan yksittäisiä kuluttajia, vaan se myy valmistamaansa talousvettä osakaskunnilleen, jotka vastaavat talousveden jakelusta toiminta-alueellaan.

Tehdyt toimenpiteet:

- toimitetun talousveden määrä ja laatu pystyttiin pitämään vaatimuksia vastaavana eikä kapasiteetti- ja laatuylityksiä esiintynyt
- energiatehokkuutta nostettiin 0,846 kWh/m³, joka oli 4,48 % pienempi kuin edellisenä vuonna

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Vuoden aikana toteutettiin riskienhallintatoimenpiteitä pohjautuen vuonna 2018 tehtyyn laajaan riskiarviointiin (WSP), jossa arvioitiin koko talousveden vedentuotantoketjuun liittyvät terveydelliset vaarat yhteistyössä Kymen Veden kanssa. Yhtiö osallistui kesällä KYMI19-valmiusharjoitukseen, johon osallistuivat kymenlaakson alueen viranomaiset ja kuntien edustajat. Harjoituksen teemana oli informaatiovaikuttaminen ja kyberuhat.

Eri sidosryhmien ja viranomaisten kanssa laadittiin riskiarviointi alueella mahdollisesti tapahtuvista kemikaalionnettomuuksista ja laadittiin toimenpide-ehdotukset pilaantuneiden pohjavesien poisohjaamisesta mahdollisessa onnettomuustilanteessa.

Yhtiö saavutti sille asetetut kaupunkistrategian mukaiset toiminnalliset sekä talousarvion mukaiset taloudelliset tavoitteet

Yhtiön liikevaihto vuonna 2019 oli 3 337 493 € (2018: 2 900 958 €).

Tilikauden tulos vuonna 2019 oli 85 000 € (2018: -173 000 €).

Kymenlaakson Jäte Oy

Kotkan omistusosuus 27,32 %

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Kotkan uusi jäteasema Jumalniemeen
- Uudessa strategiassa sitoudutaan vähentämään jätehuollon haitallisia ilmastovaikutuksia ja edistämään yleiseurooppalaisten kierrätystavoitteiden saavuttamista
- Yhtiö on aktiivisesti mukana erilaisissa alueellisissa ja valtakunnallisissa tutkimus- ja kehityshankkeissa
- Jatketaan Kotkassa pakkausmuovijätteen keräyskokeilua

Kymenlaakson Jäte Oy:n tehtäviin kuuluu hoitaa omistajakuntiensa puolesta jätteenkäsittelytehtäviä ja jätelain määräämiä palvelutehtäviä sen mukaan, kuin omistajakunnat ovat niitä yhtiölle siirtäneet. Tehtäviä ovat kunnan järjestämä jätteenkuljetus vaarallisten jätteiden ja hyötyjätteiden vastaanotto ja toimittaminen jatkokäsittelyyn, jätehuollon kehittäminen sekä jäteneuvonta. Yhtiö toimii omakustannuseriaatteella ja käyttää tuloksensa jätehuollon kehittämiseen.

Tehdyt toimenpiteet:

- Kotkan uusi jäteasema Jumalniemeen valmistui lokakuun lopussa.
- Pakkausmuovijätteen keräyskokeilu sai jatkoa.

Vuonna 2019 toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Tulos ja liikevaihto ylittivät budjetoidun.

Konsernin liikevaihto vuonna 2019 oli 18,94 milj. €, muutos 0 %

Konsernin tilikauden voitto vuonna 2019 oli 1,58 milj.€. (2018: 1,48 milj. €)

Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta

Kotkan Asunnot Oy

Kotkan kaupungin omistusosuus on 100 %.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Asukaslähtöistä palvelua
- Kysyntää vastaava asuntotarjonta
- Kestävää kiinteistönpitoa

Kotkassa on upea kaupunkiympäristö, joka helpottaa kaupunkilaisten hyvinvointia lisääviä valintoja, edistää kestävästä kehitystä ja lisää vetovoimaa.

Toimenpiteenä:

Asuntokanta pidetään hyvässä kunnossa ja käyttöaste korkeana (tavoite >95 %, toteutuma 93,9 %). Rakennusten energiatehokkuutta parannetaan (tavoitetaso <48,5kWh/rm3, toteutuma 47,3 kWh/rm3).

Asukastyytyväisyystutkimus keskiarvo 3,28 asteikolla 1-4.

Kotkan Asuntojen uudistettu strategia valmistui maaliskuussa 2019.

Kotkan Asuntojen käyttöaste on jatkanut laskua ja talousarvion käyttöastetavoitteesta on jääty 1,1%. Suunnitellut investoinnit ja vuosikorjaukset toteutettu. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Yhtiön liikevaihto vuonna 2019 16 777 119 € (2018 16 775 359 €).

Tilikauden voitto 2019 685 741,98 € (2018 968 997,07 €).

Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Energiatehokkuus
- Kustannussäästöt
- Oppimisympäristöjen tarjoaminen EKAMille

Yhtiön toimialana on Kotkan kaupungissa omistaa tai hallita vuokraoikeuden nojalla kiinteää omaisuutta sekä omistaa ja hallita niillä olevia tai niille rakennettavia rakennuksia, harjoittaa tilojen ja huoneistojen vuokrausta sekä käydä niillä kauppaa. Lisäksi yhtiön toimialana on omistaa toimitilojen ja asuntojen hallintaan oikeuttavia osakkeita. Yhtiö voi harjoittaa toimialaansa liittyvää muuta liiketoimintaa kuten rakennuttamiseen ja rakennusten suunnitteluun liittyviä tehtäviä.

Strategiset tavoitteet vuodelle 2019:

- Jokaisella Kotkalaisella on perusasteen jälkeinen tutkinto
- Toteutuma: Oppilasyhteistyötä toteutettu Ekamin kanssa mm. Kärkisaareessa

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

- Oppilaitos yritysyhteistyön mahdollistaminen
- Toteutuma: Ekami on käyttänyt JuKin työkohteita tutkinnonosien suorittamisen työympäristönä
- Harjoittelu- ja työpaikkojen mahdollistaminen opiskelijoille
- Toteutuma: Kesätyöntekijä on tehnyt AMK-opintojen harjoittelun sekä opinnäytetyötään JuKissa.

Tilikauden aikana yhtiön toiminta ollut pääasiassa toimitilojen ja asuntojen vuokraamista sekä yhtiön omistamien rakennusten hallinnointia. Kiinteistöhuolto on hankittu palveluna Kotkan kaupungilta sekä paikallisilta yrityksiltä. Tilojen käyttöaste on vuoden 2019 osalta lähes 90%.

Yhtiö tekee yhteistyötä Kotkan Energian, Kotkan kaupungin ja ammattikorkeakoulun kanssa energiatehokkuuteen liittyvissä asioissa.

Yhtiöllä on vaikeasti konsernin ulkopuolelle vuokrattavia tiloja. Riskien minimoimiseksi yhtiön tulisi onnistua solmimaan pitkäaikaisia vuokrasopimuksia konsernin ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Liikevaihto vuonna 2019 6 294 974 € (2018 6 695 448 €).
Yli / alijäämä -96 186 € (2018 375 354 €).

Toiminnallisten tavoitteiden toteutumista on vaikea arvioida tavoitteiden yleisluontoisuuden ja mittariston lukujenkin puuttumisen vuoksi.

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet.

Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy

Kotkan kaupungin omistusosuus on 51 %.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n toimitilatarpeisiin vastaaminen
- Kotkan kampushankkeen toteutuminen aikataulussa
- Hintakilpailukyky

Yhtiön toimialana on Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n (XAMK) käyttämien kiinteistöjen omistaminen ja hallinta. Yhtiö vuokraa kaikki omistamansa tilat Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:lle. Yhtiö voi myös toteuttaa peruskorjauksia ja rakennuttaa ammattikorkeakoulun lakisääteisen tehtävän suorittamiseen tarvittavia tiloja.

Yhtiöllä ei ole henkilökuntaa, vain osa-aikainen toimitusjohtaja. Yhtiön toiminnasta ja koosta johtuen toimintasuunnitelmaa ei ole dokumentoitu tai asetettu mittaritavoitteita muilta osin kuin talouden osalta.

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n toimitilarapeisiin vastaaminen:

Mittari ja tavoitetaso: Reagointi ja XAMK Oy:n tarpeisiin 100 %. Toteutunut suunnitellusti. Tiloja ylläpidetty ja vuokrattu tarpeiden mukaisesti.

- Kotkan kampushankkeen toteutuminen aikataulussa:

Mittari ja tavoitetaso: Käyttöönotto 2023. Toteutuma: Etenee aikataulussa.

- Hintakilpailukyky:

Mittari ja tavoitetaso: Vuokrataso vuosittain max. 3 milj. €. Toteutuma: 2,7 milj. €.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.
Vuokrataso vuosittain max. 3 milj. €. Toteutuma: 2,7 milj. €.
Liikevaihto 2019 2 758 065 € (2018 2 700 000 €).
Liikevoitto 1 730 017 € (-42 865 €).
Tilikauden tulos 1 717 562 € (-88 165 €).

Sunilan Kantola Oy

Tavoitteet vuodelle 2019

- Kantolan käytön kehittäminen yrityspohjaiseksi

Yhtiön toimialana Sunilan Kantolan kiinteistön omistaminen ja hallinta.

Sunilan Kantolan julkisivun ja rakennuksen lähiympäristön kunnostussuunnitelmat on tarkennettu ja kunnostuskustannuksista saatu budjettitarjoukset. Arviointivuoden investoinnit kohdistuvat rakennuksen välttämättömiin korjauksiin, energiataloudellisuuden parantamiseen ja näyttelyripustusjärjestelmän rakentamiseen.

Toiminta tehostui koulutustilaisuuksien, konserttien ja näyttelyiden myötä. Myös Kantolan varausjärjestelmää kehitettiin yhden numeron taakse ja tiedottaminen tehostui uusien nettisivujen valmistuttua.

Sunilan Kantola Oy:n strateginen tavoite "Kantolan käytön kehittäminen yrityspohjaiseksi" ei arviointivuonna toteutunut. Kehitystä kuitenkin tähän suuntaan tapahtui, sillä Kantola solmi tilaisuuksien hoitamisesta ja talon markkinoinnista emännöinti-/operaattorisopimuksen Tmi Eija Anttilan kanssa. Tilikauden tulos parani edellisestä vuodesta, mutta oli vielä alijäämäinen 8553 euroa. Sunilan Kantolan tulisi toiminnallaan kattaa kulunsa. Myös investoinnit tulevat vaatimaan omansa. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että yhtiön hallitus koostuu pelkästään kaupungin viranhaltijoista.

Koulutus-, kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta

Kotkan Kaupunginteatteri Oy

Tavoitteet (strategian kärjet) vuodelle 2019:

- Ohjelmisto
- Yhteistyöt
- Resurssit

Kotkan kaupunginteatteri on valtakunnallisesti ja paikallisesti tunnettu taiteellisesti korkeatasoinen teatteri, jonka asiakaskuntana on koko Suomi.

Kotkan kaupunginteatterissa toteutui 4 ensi-iltaa sekä kevät-, että syyskaudella. Yleisötyön osalla toteutettiin vakiintuneita toimintamuotoja sekä tehtiin uusia kokeiluja. Nuorisoteatteri panosti vuoden 2019 aikana kerhotoimintaan ja pienempiin ensi-iltoihin.

Katsojamäärässä tapahtui vuoteen 2018 verrattuna jonkin verran laskua. Vuoden 2019 katsojamäärä oli 28 457 (2018 35 422).

Kotkan kaupungin avustukset vuonna 2019 kaupunginteatterille olivat: avustus kaupungilta 1,3 milj. € sekä vuokra-avustus kaupungilta 0,9 milj. €.

Liikevaihto vuonna 2019 oli 497 864 € (vuonna 2018 578 425 €).
Tulos vuonna 2019 oli -57 977 € (vuonna 2018 -76 327 €).

Kaupunginteatterin tavoitteet toteutuivat osittain, mm. ensi-iltojen ja kantaesitysten osalta. Katsojamäärien ja yhteistyöesitysten suhteen jäätin tavoitteesta. Resurssien suhteen henkilöstömäärä oli edellisen vuoden tasolla, samoin kuin kaupungin taloudellinen tuki.

Kymenlaakson Orkesteri Oy

Kotkan kaupungin omistusosuus on 55 %.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Tunnettuuden kasvattaminen
- Kansainvälisen toiminnan lisääminen
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Yhtiön tehtävänä on ylläpitää Kymi Sinfonietta -nimistä maakunnallista orkesteria ja järjestää korkeatasoisia konsertteja sekä toimia koko Kymenlaakson alueen taidelaitosten ja muiden yhteisöjen kanssa yhdessä musiikkikulttuurin ja -kasvatuksen edistämiseksi.

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kulunut vuosi 2019 oli Kymi Sinfoniettan 20-vuotisjuhlavuosi, jonka johdosta järjestettiin mm. juhlakonsertti. Orkesteri henkilökuntineen joutui olemaan konserttitalon remontin takia väistötiloissa lokakuun loppuun saakka. Väistötiloista huolimatta yleisöä oli vuoden 2019 aikana kaiken kaikkiaan 25 699 ja konsertteja yhteensä 132 kpl. Haasteena vuoden 2019 aikana on ollut toimistoresurssin riittävyys.

Kotkan kaupungin avustukset vuonna 2019 Kymenlaakson Orkesteri Oy:lle olivat: avustus kaupungilta 0,8 milj. € sekä vuokra-avustus kaupungilta 169 t€.

Liikevaihto vuonna 2019 oli 273 303 € (vuonna 2018 208 880 €).
Tulos vuonna 2019 oli -39 973 € (2018- 51 504 €).

Väistötilakustannukset (mm. muutto, kuljetus, siivous) vaikuttivat taloudelliseen tulokseen.

Kymenlaakson Orkesteri Oy on saavuttanut toiminnalliset tavoitteet haasteellisesta toimintaympäristöstä huolimatta.

Kotka Maretarium Oy

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Pääsylippujen verkkomyynnin kasvattaminen

Yhtiön tehtävänä on tukea Kotkan asemaa kiinnostavana ympärivuotisena matkailukaupunkina sekä akvaariotoiminnan ylläpitäminen ja kalantutkimustoiminnan edistäminen ja kehittäminen sekä näihin liittyvä liiketoiminta.

Maretarium lisää osaltaan Kotkan vetovoimaa ja tunnettavuutta merellisenä rannikkokaupunkina tarjoten ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua koko Suomen ja Itämeren kaloihin.

Maretariumin kävijämäärät kasvoivat v.2019 allasremontin valmistuttua.

Liikevaihto kasvoi noin 10 % ollen 301 519 €. Tilikauden voitto 74 529 €.

Tarkastuslautakunta toteaa Maretariumin näkyvyyden Kotkan kaupungin internet-sivuilla heikoksi. !

Kotkan Golf Oy

Yhtiön toimialana on hallita Kotkan kaupungilta vuokrattavaa golfiin sekä yleensä liikuntatarkoituksiin varattua aluetta sekä alueelle rakennettuja rakennuksia ja laitteita. Yhtiö vastaa kentän hoidosta ja kehittämisestä.

Kotkan Golfin liikevaihto vuonna 2019 oli n. 650 000 € ja asiakastyytyväisyys hyvällä tasolla.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (XAMK)

Kotkan kaupungin omistusosuus 25,5 %,

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Tulevaisuussuuntautunut koulutus
- Kansainvälisyys elinvoimaksi
- Vaikuttava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy, markkinointinimeltään XAMK, tarjoaa opetusta, tekee tutkimus- ja kehittämistyötä ja tuottaa palveluja yrityksille ja ihmisille. XAMK profiloituu hyvinvoinnin, teknologian ja luovan talouden korkeakouluksi. Korkeakoulun toimipisteet sijaitsevat Kotkassa, Kouvolassa, Mikkeliissä ja Savonlinnassa. XAMK aloitti toiminnan vuonna 2017, kun Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulut fuusioituivat. XAMKissa on opiskelijoita yhteensä n. 9500 (Kotkassa n. 2800) ja henkilökuntaa 831.

Oppilaitosyhteistyö Aalto-yliopiston sekä Hämeen Ammattikorkeakoulun kanssa eteni vuoden 2019 aikana hyvin. Koulutusviennin osalla tapahtui edistystä, mutta suunniteltua hitaammin. Koulutuksen laajuuden osalta positiivinen asia oli päätökset Savonlinnassa vuonna 2020 alkavista liikunnanohjaaja (AMK) sekä kouluyhteistyön suuntautunut sosionomi (AMK) koulutuksista. Loppuvuodesta XAMKin hallitus hyväksyi uuden strategian vuosille 2020-2030.

Kotkan kaupunki, XAMK ja Cursor Oy allekirjoittivat vuonna 2019 Kotkan Kantasatamaan sijoittuvan tapahtumakeskuksen ja kampuksen toteuttamissopimuksen.

Vuoden 2019 aikana ei tapahtunut oleellisia muutoksia yhtiörakenteeseen, toimipaikkoihin tai organisaatioon liittyen.

Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n tulos vuodelta 2019 oli - 2,3 milj. €.

Vuoden 2019 toiminnan osalta voi todeta sen toteuttaneen XAMKin strategisia tavoitteita; tulevaisuuslähtöistä oppimista, kansainvälisyyttä sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa.

Kotkan kaupungin näkökulmasta merkittävää oli Kotkan kampuksen ja tapahtumakeskuksen toteuttamissopimuksen allekirjoittaminen.

Elinkeinopalveluliiketoiminta

Cursor Oy

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Nykyisten ja aloittavien yritysten tukeminen ja kehittäminen
- Investointien lisääminen seudulle
- Matkailijoiden määrän lisääminen seudulle

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Yhtiön tehtävänä on Kotkan-Haminan seudun elinvoimaisuuden vahvistaminen synnyttämällä ja kehittämällä menestyvää yritystoimintaa. Kotkan Kaupunki osallistuu asukaslukunsa mukaisessa suhteessa strategiaan kehityshankkeisiin Etelä-Kymenlaakson kuntien kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2019:

- Nykyisten ja aloittavien yritysten tukeminen ja kehittäminen:
  - Seudulle perustettu yhteensä 376 yritystä, joista Kotkaan 219 yritystä (2018 213 yritystä)
  - Lopettaneita yrityksiä Kotkassa 321 kpl
  - Nettolisäys -102 yritystä

Arviolta uusia työpaikkoja syntyi Kotkaan 504 kappaletta.

- Investointien lisääminen seudulle:

Tavoite Kotka-Hamina yrityksiä 10 kappaletta. Toteutuma: Sijoittuneita yrityksiä 3 kappaletta mm. Google lisäinvestoinnit

Tavoite investoinnit 50 milj. euroa. Toteutuma: 1.2 mrd. euroa.

- Matkailijoiden määrän lisääminen seudulle:
  - Yöpymisten määrä vuonna 2019 Seudulla 153 500 (2018 147 788)
  - Yöpymisten määrä vuonna 2019 Kotkassa 116 107 (2018 116 000)
  - Risteilijävieraiden määrä vuonna 2019 7500 (2018 2500)

Cursor Oy:n tavoitteet ovat toteutuneet. Tavoitteiden toteutuminen tukee näiltä osin Kotkan kaupungin strategian toteutumista.
Liikevaihto 7 967 176 euroa (2018 8 234 818 euroa).
Tilikauden tulos 130 526 euroa (2018 -19 326 euroa).

Sisäisiä palveluja tuottavat yhtiöt

Kymijoen Ravintopalvelut Oy

Tavoitteet vuodelle 2019:

- lisätä hyvinvointia tarjoamalla laadullisesti ja hinnallisesti kilpailukykyisiä ravintopalveluita, jotka täyttävät valtakunnalliset ravitsemussuositukset
- huolehtia asetetuista huoltovarmuustehtävistä

Yhtiön liikevaihto kasvoi jaksolla 12%. Kasvuun vaikuttivat suurimmin liiketoimintakaupat, esim. Carean/Kymsoten toiminnot siirtyivät yhtiölle.

Tilikauden tulos pysyi kuitenkin positiivisena 39212 € (2018 108 376 €). Yhtiötä on johdettu hyvin ja yhtiön strategian mukaisesti ja tuottavuus ja kannattavuus on pysynyt hyvänä.

Kaakkois-Suomen Tieto Oy (Kymijoen ICT)

Kaakkois-Suomen Tieto Oy on yhdistetty konsernitilinpäätökseen 30.09.2019 asti. Vuoden 2019 aikana Kotka myi Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n osakkeista 388 kpl Kymsote -kuntayhtymälle. Myynnin jälkeen kaupungin omistusosuus on 18,06 %.

Kaakkois-Suomen Tieto Oy toimii Kotkan kaupungin ICT-palveluntuottajana.

Kuntayhtymät

Kymsote

Vuonna 2018 Kotka, Hamina, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti perustivat maakunnallisen vapaaehtoisen Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän Kymsoten, joka aloitti toimintansa 1.1.2019. Perussopimuksella jäsenkunnat luovuttivat sairaanhoito- ja terveyspalvelujen järjestämisen vastuun kuntayhtymälle. Kymsote vastaa litiä lukuun ottamatta koko maakunnan perusterveydenhuollon, sosiaalitoimen ja erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Rahoitusvastuu jäi kuitenkin jäsenkunnille. Kunnista tuli eräänlaisia tilaajaorganisaatioita. Jäsenkuntien maksuosuuksista kahdelle ensimmäiselle vuodelle määrättiin perussopimuksen hyväksymisen yhteydessä. Kotkan maksuosuus Kymsotelle on merkittävä osa kaupungin kokonaisuudesta, joten Kymsoten menestyminen palveluiden tuottamisessa ja taloudenpidossa on tärkeää kaupungin talouden kannalta.

Kuntayhtymän strategiaa ja palvelulupauksen periaatteita toteutetaan taloussuunnittelun yhteydessä. Vuosittaiseen talousarvioon sisältyvät strategiset avaintavoitteet, joiden tarkoitus on osoittaa kehittämisen painopisteet ja näin parantaa Kymsoten suorituskykyä kytkeällä koko henkilöstö mukaan toiminnan parantamiseen.

Kymsote on käynnistänyt laaja-alaisen kehitysohjelman, jonka avulla toteutetaan strategian ja palvelu- lupauksen muodostama kokonaisuus. Vuonna 2019 keskityttiin palvelujen kehittämisessä tiettyjen kokonaisuuksien (hankehallinnointi, digitaaliset ratkaisut, tietojohtaminen, asiakas- ja potilasturvallisuus, laatu jne.) läpivientiin.

Vuosi 2019 oli uuden mittavan organisaation kehittämisvaihetta. Kotkan osalta suurimmat haasteet ovat olleet terveyspalveluiden ja etenkin lääkäripalveluiden saannissa.

Ensimmäisenä toimintavuonna Kymsote pääsi kohtuulliseen tulokseen tehden vain niukasti (noin 0,6 milj. €) alijäämisen tuloksen.

Toimintatuottojen kertymä oli 748 milj. €, talousarvioon nähden 2 prosenttia arvioitua enemmän. Tuottojen kertymässä oli kertaluonteisia suorituksia 6,8 milj. €. Lisäksi erikoissairaanhoidon yksiköiden tuotelaskutus toteutui noin 15 milj. euroa korkeammalla tasolla.

Toimintakulujen toteutuma oli 744,4 milj. €, suhteessa talousarvioon 100,2 prosenttia. Talousarvio ylittyi henkilöstökulujen osalta 1,2 prosenttia, palvelujen ostojen osalta 0,8 prosenttia sekä aineiden ja tarvikkeiden osalta 2,1 prosenttia. Avustukset ja muut toimintakulut alittivat talousarvion 5,4 prosenttia ja 8,3 prosenttia.

Kohtuullinen tulos pohjautui kuitenkin muutamiin kertaluonteisiin eriin. Tukien ja avustusten erien sisältyi muun muassa kertaluonteisia valtionavustuksia edellisen hallituksen soteuudistukseen liittyen. Muiden toimintatuottojen tasoa korotti tilinpäätöstilanteessa potilasvahinkovastuuvakuuden purkukirjaus. Ilman näitä eria tulos olisi ollut vahvasti alijäämäinen, ja jäsenkunnat olisivat joutuneet varautumaan kuntayhtymän alijäämän kattamiseen, mikä olisi muuttanut myös Kotkan kaupungin tilinpäätöslukuja. Nämä kertaluonteiset erät eivät toteudu joka vuosi. Tämäkin omalta osaltaan edellyttää Kymsoten talouden tasapainottamistoimia.

Sote-palvelut ovat myös tällä vaalikaudella valtakunnallisen uudistuksen kohteena. Toteutuessaan uudistus siirtäisi rahoitusvastuun kunnilta maakunnille ja valtiolle. Tarkoituksena on saattaa uudistus voimaan vaalikauden aikana.

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kotkan-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami

Ekami on konserni, joka sisältää Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston, Rannikkopajat, Ekami Consulting Oy:n (100 %) ja Primus High Tech Oy:n (77 %). Ekamin missiona on kehittää ammattiosaamista ja työelämätaitoja sekä toimia alueen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Mission toteutuminen toteuttaa myös Kotkan kaupunkistrategiaa.

Koulutuskuntayhtymän toimintaympäristö on hyvin haasteellinen monelta osin. Esimerkiksi kuntien taloustilanteet ovat kireät, seudun väestö ikääntyy ja vähenee, tietyillä toimialoilla on kohtaanto-ongelmia, seudun houkuttelevuus on haasteellinen työvoiman ja opiskelijoiden saatavuudessa, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä, digisyrjäytyminen ja erityistä tukea tarvitsevien määrät ovat kasvussa.

Toiminnallisesti on monia onnistumisia, esim. ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanossa on sujunut suunnitelmallisesti, jatkuvan haun hakijamäärät kasvaneet, vuosityöaikaan siirtymisen valmistelu toteutettu laajalla yhteistyöllä, opiskelijat menestyneet kansallisissa kilpailuissa.

Ammatillinen koulutus muodostuu ammatillisesta peruskoulutuksesta, ammatillisesta lisäkoulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta. Opiskelijamäärätavoite oli 5 100, toteuma 4 590 ja opiskelijavuositavoite 2 563,0, toteuma 2 359,3.

Rannikkopajojen pääasiallisena tehtävänä on toimia työvalmennuksen ja työllistämisen yksikkönä. Asiakastavoite oli 682, toteuma 916.

Ekami Consulting Oy:n koulutustarjonta koostuu ELYn kilpailuttamista kasvupalveluista, pätevyyskorttikoulutuksista tekniikan aloille ja palvelualoille, merenkulun täydennyskoulutuksesta sekä räätälöidyistä tilauskoulutuksista Ekamin edustamille aloille, myös ulkomaille. Työvoimakoulutuksen opiskelijavuositavoite oli 41,00, toteuma 140,3.

Ammattiopistolle asetetut strategiatason tavoitteet saavutettiin osittain.

Tavoitteista jäivät mm. tutkintojen määrä 920/752, tutkinnon läpäisyaste 75 %/65 %, tutkinnon läpäisy aika 800 pv/906 pv, koulutuksen keskeyttäminen < 6,0 %/10 %, työllistyminen/jatko-opintoihin sijoittuminen > 70 %/66 %, ammatillisen koulutuksen suositteluaste 8,0/ 7,7 ja Arvo-kyselyn vastausprosentti > 70/42.

Kotkan kaupunkistrategian edellyttämää kotkalaisten tutkinnon suorittaneiden määrää ei saada eroteltua kokonaisläpäisyasteesta.

Henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyivät, tavoite alle < 10 pv/hlö/v, toteutuma 12,1 pv/hlö/v. Henkilöstöpulssin keskiarvo jäi hieman alle tavoitteen > 4, toteuma 3,7/5. Henkilöstön kehityskeskustelut vakituisen henkilöstön kohdalla toteutuivat 93,3 % tavoitteen ollessa 100 %. Tiimitavoitekeskusteluihin osallistui henkilöstöstä 77,1 %, tavoitteen ollessa 100 %.

Rannikkopajat onnistuivat tehtävässään yli asetettujen tavoitteiden. Positiivinen sijoittuminen ja laadullinen vaikuttavuus ovat valtakunnan kärkeä.

Kuntayhtymän taloudelliset tavoitteet toteutuivat yli talousarvion tavoitteiden.

Toimintatuotot TA 30,2 milj. euroa, TP 32,4 milj. €.

Toimintakate% TA 8,40 %, TP 10,90 %.

Investoinnit jäivät alle arvion TA 1,4 milj. €, TP 1,2 milj. €.

Kymenlaakson Liitto

Kymenlaakson Liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, jonka jäseniä ovat Kymenlaakson seitsemän kuntaa. Maakunnan liittojen tehtävät ovat aluekehitys, maakunnan alueiden käytön suunnittelu, kansainväliset tehtävät ja edunvalvonta.

Maakunnan liiton aluekehitystehtävät määritellään aluekehityslaissa. Kymenlaakson aluekehityksen tavoitteet määritellään maakuntasuunnitelmassa ja maakuntaohjelmassa.

Maakuntakaava on koko maakunnan alueen maankäyttöä ohjaava kaava. Maakuntakaavan laatimisesta vastaa maakunnan liitto ja sen hyväksyy maakuntavaltuusto.

Kymenlaakson kesäyliopisto on ympärivuotisesti toimiva, avointa yliopisto-opetusta, ammatillisesti sivistävää jatko-, lisä- ja täydennyskoulutusta, valmentavaa opetusta, yleissivistävää koulutusta sekä alue- ja kulttuurifoorumeita ja luentosarjoja järjestävä ja toteuttava aikuiskoulutus- ja kehittämisorganisaatio.

Kotkan maksuosuus oli 682 272 €.

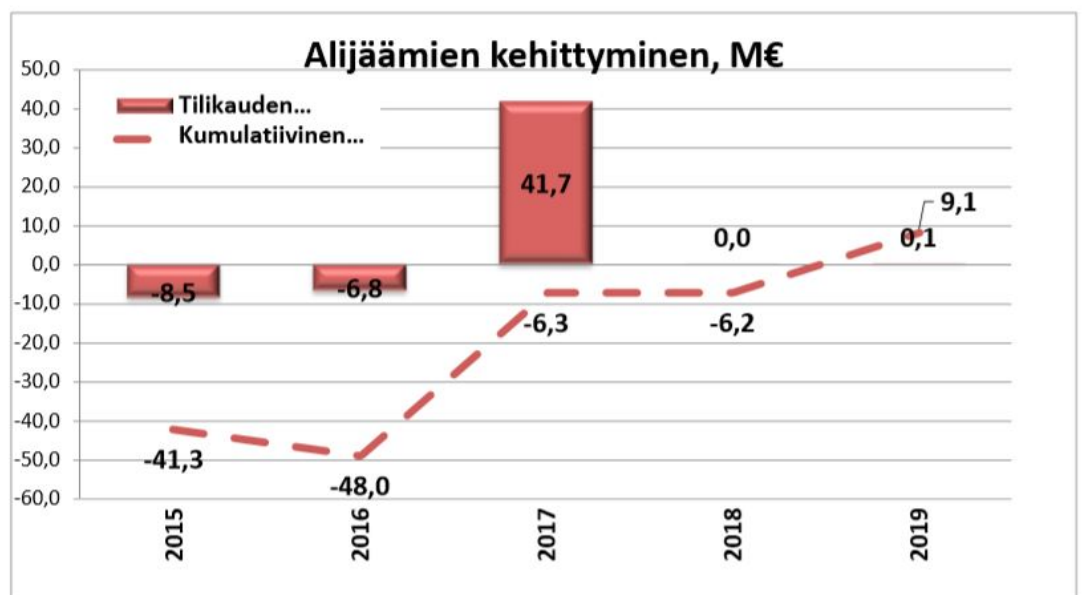
Vuoden 2019 aikana Liitto muutti Kotkasta Kouvolaan.
Uuden maakuntakaavan valmistelu loppusuoralla.
Liikenneinfran parantaminen.
Monia kehitysinnovaatioita kohti hiilineutraalia Kymenlaaksoa.

7. Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi ja toteutuminen

Talousarvion laatiminen vuodelle 2019 osoittautui todella haasteelliseksi ja vaikeaksi, eikä alkuperäisestä talousarviosta tullut tasapainoista esitystä valtuuston joulukuun 2018 käsittelyyn. Kaupunginvaltuusto päättikin alkuperäisen talousarvion hyväksymisen yhteydessä, että välittömästi on aloitettava erillisen talouden tasapainottamisen toimenpideohjelman laatiminen.

Valtuusto käsitteli tämän toimenpideohjelman kokouksessaan helmikuussa 2019, jossa se hyväksyi osan viranhaltijatyönä laadituista esityksistä. Valtuuston hyväksymän toimenpideohjelman lisäksi kaupunginhallitus perusti toukokuussa 2019 talouden tasapainottamiseen ohjausryhmän, jonka työskentelyn pohjalta puolestaan loimme raamit kuluvaan vuoden talousarvioon.

Alapuolella oleva kuvio osoittaa, että kaupungin tavoite kääntää kumulatiivinen alijäämä ylijäämäksi toteutui. Tilikauden 2019 ylijäämä oli vain 0,1 milj. €, mutta tilikaudella tehty oikaisukirjaus Kotkan Energia Oy:n hankintamenoon paransi tilannetta 15,2 milj. €. Kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2019 tilinpäätöksessä on 9,1 milj. €.

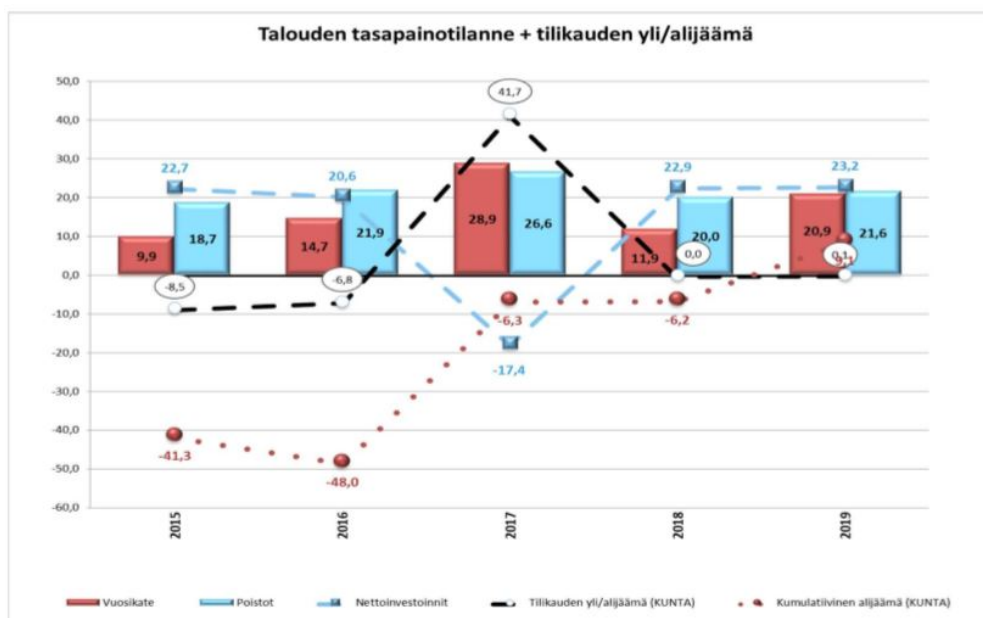

Kuvio: Kotkan kaupungin ali- / ylijäämien kehittyminen.

Konsernin tuloksentekokyky (vuosi 2019 6,7 milj. €) on ollut hyvällä tasolla muutaman vuoden. Kumulatiivinen alijäämä on käännetty kumulatiiviseksi ylijäämäksi selvästi emokaupunkia tiukemmassa aikataulussa, mikä osoittaa laaja-alaista taloudellista tasapainoa. Kumulatiivinen ylijäämä on vuoden 2019 tilinpäätöksessä 50,1 milj. €.

Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi ja toteutuminen

Alla olevassa kuvassa on havainnollistettu Kotkan kaupungin talouden tasapainotuksen kehitystä sekä samalla näytetty vuosittaisten yli- / alijäämien määrät viimeisten viiden vuoden ajalta.

Tulevien vuosien selkeitä haasteita talouden tasapainottamisen näkökulmasta ovat:

- Korona-viruksen aiheuttamat vaikutukset
- Väestökehityksen voimakas negatiivinen kehitys
- Sote -palveluiden kustannuskehitys
- Sisäilmaongelmat ja niiden aiheuttamat kustannukset

8. Henkilöstö

Lähtökohdat vuoteen 2019 lähdeettäessä olivat merkittävästi erilaiset aikaisempiin vuosiin verrattuna. Kymsoten toiminta käynnistyi vuoden 2019 alussa ja Kotkan kaupungin organisaatiosta oli siirtynyt merkittävä osa työntekijöitä Kymsoten palvelukseen.

Kotkan kaupungin osalta talouden tasapainottaminen työllisti ja ohjasi toimintaa koko vuoden ajan. Vuoden 2019 alusta lukien aloitti uusi työterveyden palvelutuottaja Suomen Terveystalo Oy. Yhteisiä toimintamalleja luotiin erityisesti alkuvuoden aikana.

Vuoden 2019 alusta lukien kaupungin keskimääräinen henkilökuntamäärä on 2047 henkilöä (Kotkan kaupunki 1784 ja Kymenlaakson pelastuslaitos 263). Edellisenä vuonna vastaava henkilömäärä oli 3321 henkilöä (Kotkan kaupunki 3031 ja Kymenlaakson pelastuslaitos 290). Jäljelle jäävän kaupungin kolme suurinta vastuualueita ovat opetustoimen, varhaiskasvatuksen ja teknisten palveluiden vastuualueet.

Kotkan kaupungin ja sen liikelaitosten palkkakulut laskivat vuoteen 2018 verrattuna noin 47,3 milj. €. Kotkan kaupungin henkilöstön palkkoja maksettiin vuoden 2019 aikana yhteensä n. 70,7 milj. €. Edellä mainitussa luvussa ovat mukana Kotkan kaupunki sekä liikelaitokset.

Henkilöstörakenteessa naisten suhteellinen osuus on melko korkea: henkilöstöstä on naisia 67,6 prosenttia. Kaupungin ja liikelaitosten henkilöstön keski-ikä nousi hieman aiemmista vuosista, se oli vuonna 2019 noin 46 vuotta.

Viime vuosien ajan kaupungin sairauspoissaolot ovat olleet erittäin korkealla tasolla, 18,0 - 20,0 päivää/työntekijä. Vuonna 2018 sairauspoissaolot olivat 19,0 päivää/työntekijä (luvussa ovat mukana Kymsoteen siirtyneet). Vuoden 2019 osalta sairauspoissaolot ovat asemoituneet aiempaa selvästi paremmalle tasolle, keskimäärin 15,8 päivään/työntekijä. Sairauspoissaolojen kaksi suurinta diagnosoiryhmää olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä mielenterveyden häiriöt.

Työhyvinvoinnin monipuolisia toimenpiteitä ja henkilöstön koulutusta toteutettiin vuoden 2019 aikana suunnitelmien mukaisesti. Työsuojelua vuonna 2019 eniten työllistäneet asiat olivat sisäilmastokysymykset sekä työyhteisöjen ristiriitatilanteet.

Vuonna 2019 sattui kaikkiaan 125 työtapaturmaa, mikä oli selvästi vähemmän lukumääräisesti aiempiin vuosiin verrattuna. Suuri osa työtapaturmien vähenemisestä johtuu kuitenkin siitä, että sosiaali- ja terveysyksiköt siirtyivät kuntayhtymään (Kymsote) vuoden 2018 lopussa. Vuoden 2019 tapaturmista kaikkiaan 25 sattui työmatkalla ja 99 työpaikalla.

Henkilöstön määrän väheneminen n. kolmanneksella ja siirtyminen arviointivuoden alussa Kymsoteen, vaikutti moniin asioihin, kuten esim. henkilöstön keski-ikä nousuun 44 vuodesta 46 vuoteen. Vaikka henkilöstö ikääntyi, on positiivista, että sairauspoissaolojen määrä jäi 15,8 päivään/työntekijä (aikaisemmin vuositasolla 18-20 päivää/työntekijä). Myös työtapaturmat vähenivät.

Työhyvinvointiin vaikuttavia toimenpiteitä ja koulutusta toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Niiden, varsinkin koulutuksen vaikuttavuutta toiminnan uudistumiseen, laatuun, talouteen ja henkilöstön hyvinvointiin on tarpeellista seurata ja arvioida.

Arviointivuonna työsuojelutoimenpiteitä vaativat sekä sisäilmakysymykset että työyhteisöjen ristiriitatilanteet. Näistä huolimatta kaupungin henkilökunnan työhyvinvointi ja ilmapiiri ovat Parempi Työyhteisö-ilmapiirikyselyn tulosten perusteella hyvällä tasolla, 14,2 (yli suomalaisen keskitason 14,0) ja parantunut vuoden 2016 kyselyn tilanteesta, 13,9.

Sisäilmaongelmat, ristiriidat sekä henkilöstön riittävyys kaupungin eri palveluissa ovat keskeinen riski sairastumiselle, työn laadulle, työtyytyväisyydelle ja -viihtyvyydelle.

Kaupunkistrategialle on määritetty toimintaperiaatteet. Henkilöstön, etenkin johtajien ja esimiesten merkitys ja vastuut toimintaperiaatteiden toteutumisessa ovat kiistattomia. Tästä syystä tarkastuslautakunta näkee keskeisenä sen, että periaatteille määritetään mittareita henkilöstön kokonaisvaltaisen onnistumisen arvioimiseksi sekä yksilö- ja yhteisötason osaamisen ja toiminnan parantamiseksi.

9. Yhteenveto

Valtuuston asettamien kaupunkistrategisten tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan havaintoja ja esimerkkejä

Kaupungin tilikauden ylijäämä oli 0,1 milj. € ja tilikauden tulos - 0,1 milj. €.

Konsernin tilikauden ylijäämä oli 6,7 milj. € ja tilikauden tulos 14,8 milj. €.

Valtuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet saavutettiin osittain. Joissakin jäätin alle lähtötason ja jotkut toimenpiteet eivät käynnistyneet lainkaan.

Oppiva ja yrittävä Kotka-pojun tavoitteet yrittäjyysopintojen toteutumisesta kaikissa perusopetuksen luokka-asteissa, 2. asteella ja ammattikorkeassa toteutuivat. Myös tavoitteet XAMKin ja 2. asteen koulutuksen erilaisista opettajien ja opiskelijoiden yhteistyömuodoista toteutuivat. Verkossa tapahtuva Ekamin opiskelijoiden jatkoväyläopinnot 19 AMK-tutkintoon mahdollistuivat. Lukiolaisille avattiin XAMKin avoimen korkeakoulun koulutustarjonta. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski.

Upean elinympäristön Kotka-pojun tavoitteet kestävän liikkumisen lisäämiseksi etenivät. Kulttuuripalvelut ja tapahtumat keräsivät paljon kävijöitä. Puistot saivat useita tunnustuksia. Luonnon monimuotoisuuden mittariston kehittämishankkeen suunnittelua on jatkettu ja uusia rahoitusmahdollisuuksia kartoitettu.

Huolestuttavaa on CO₂- päästöjen kasvu 4 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

Yhteinen Kotka-pojun osallisuussuunnitelman laatiminen käynnistyi osallisuuskyselyllä. Suunnitelman laadinta siirtyi vuodelle 2020. Kestävän liikkumisen kyselyn pohjalta laaditun ”Kestävän liikkumisen ohjelman” valtuusto hyväksyi arviointivuoden syksyllä. Yhteisöllisyyttä lisääviä tapahtumia järjestettiin monien yhteisöjen ja vapaaehtoisten yhteistyönä. Eri tahojen vuoropuhelut ja kuntalaiskuulemiset lisääntyivät.

eKotka-pojun tavoitteet palvelun ja monikanavaisen viestinnän tarjoamisesta kuntalaisille, yrittäjille ja matkailijoille toteutuivat. Verkkosivujen uudistus viivästyi, mutta ne julkaistiin tammikuussa 2020.

Lautakuntatason toiminnoissa on noudatettu valtuuston tahtoa ja tavoitteet ovat suurimmalta osin saavutettu. Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa myönteisenä, että on syntynyt monia uusia työmuotoja, toimintoja ja yhteisöllisiä aktiviteetteja.

Kymenlaakson Pelastuslaitos onnistui osittain tavoitteissaan, mutta taloudelliset haasteet jatkuvat.

Konserniyhtiöiden kaupunkistrategiset tavoitteet ovat pääpiirteiltään toteutuneet, joillakin jopa ylittyneet.

Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymä on onnistunut tavoitteidensa toteuttamisessa.

Tuloksellisuus

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkistrategian strategiatason mittarit eivät anna riittävästi tietoa tuloksellisuuden, kokonaisvaltaisen onnistumisen, arvioimiseksi eikä toiminnan ja päätöksenteon kehittämisen perustaksi. Mittarit ovat suurimmalta osin talouden tunnuslukuja ja tavoitemittareita, jotka ovat joko määrällisiä tai toteavia, miten on toimittu.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota Oppiva ja yrittävä Kotka-pojjun kotkalaisten 2. asteen läpäisymittariin, joka kuvaa vain Ekamin toteuman, ei lukioita. Lisäksi lautakunta toteaa, että Ekamista valmistuneiden toteuma ei anna tietoa kotkalaisten tutkintojen läpäisyasteesta, sillä Ekamin luvut sisältävät muualtakin Suomesta tulleet opiskelijat.

Konserniyhtiöiden mittarit antavat vain osittain tietoa yhtiöiden tuloksellisuudesta.

Kotkan-Haminan koulutuskuntayhtymällä on mittarit, joiden perusteella lautakunta toteaa toiminnan olleen tuloksellista.

Kymsoten mittarit kuvaavat vain taloutta, joten strategisten tavoitteiden toteutumista ja kokonaistuloksellisuutta lautakunnan on vaikea arvioida.

Tarkoituksenmukaisuus

Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota seuraaviin asioihin:

1. Johtaminen ja päätöksenteko

Uuden strategian myötä strateginen johtaminen on arviointivuoden tilinpäätöksen perusteella lupaavalla alulla. Kuitenkin johtamis- ja päätöksentekokulttuurissa ennaltaehkäiseminen, proaktiivisuus ja ratkaisukeskeisyys ovat jääneet reaktiivisuuden, sopeuttamisen ja ”talous edellä-periaatteen” myötä toisarvoisiksi toiminta- ja päätöstentekokulttuureiksi. Kotkalla on monenlaisia kuntalaisten hyvinvointiin ja elinvoimaan liittyviä haasteita ja ongelmia, joita ei vain taloutta koskevilla päätöksillä ja leikkauksilla ratkaista. Vallalla olevan päätöstentekokulttuurin seurauksena on ennustettavissa, että kuntalaisten hyvinvointi ja elinvoima heikkenevät entisestään. Tästä johtuvat korjaavat toimenpide- ja Kymsotekustannukset tulevat lisääntymään.

Kuntalaisten hyvinvointi ja elinvoima sekä näihin vaikuttavat tekijät tulisi olla päätöksenteon keskiössä. Se ei kuitenkaan voi rakentua vain mielikuvien varaan, vaan on perustuttava ajantasaiseen, tutkittuun, seurattuun ja arvioituun tietoon kestävän kehityksen ja tulevaisuuden takaamiseksi.

Noin pari vuotta sitten valtuustolle jätettiin aloite ”tietokeskuksen” perustamisesta. Sen tehtävänä oli tuottaa tutkittua tietoa. Aloite ei edennyt.

2. Talous ja talouden tasapainotus

Tarkastuslautakunta toteaa huolestumisensa Kotkan kestävästä kehityksestä, vaikka talous oli arviointivuonna heikosti ylijäämäinen. Tasapainotusohjelma tai oikeammin leikkauslista painottui pääsääntöisesti henkilöstövähennyksiin sekä palvelujen ja toimintojen supistuksiin. Tasapainotusohjelman tulisi pitää sisällään ensisijaisesti toimintojen ja palveluiden rakenteellisia sekä organisaatorakenteen uudistuksia, joilla olisi pitempiäaikaisia vaikutuksia. Taloutta leikkaamalla vain siirretään ja todennäköisesti myös lisätään ongelmia. Tästä on näyttöä jo monien vuosien ajan.

Aikaisemmin todettu ”talous edellä-periaate” jättää arvioimatta kaupunkilaisten hyvinvoinnin tilaa sekä keskeisimpien palvelujen vaikuttavuutta ja kehittämistarpeita. Talousarvion laadinnan ja talouden tasapainottamisen kriteereiksi riittävät lähes pelkästään lakisääteisyys täyttyminen ja eri tahojen intressit.

Palveluita tulisi arvioida ja tarkastella kuntalaisten hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevien toimintojen tarvelähtöisestä näkökulmasta suhteutettuna korjaavien toimenpiteiden kustannuksiin. Kokemus ja tutkimukset ovat osoittaneet, että panostamalla ennaltaehkäisevään toimintaan on vaikutettu korjaavien toimenpidekustannusten vähenemiseen pitkällä aikavälillä.

Talous ei ole itsetarkoitus. On muistettava syys-seuraussuhdeteoria. Talousratkaisut ja kustannukset ovat seurausta toiminnasta ja toimintaa ohjaavista päätöksistä. Pelkistetyksi voidaan todeta, että ilman toimintaa ja palveluita ei synny myöskään kustannuksia. Kotkassa budjetin rakentaminen ja päätöksenteko ovat pääsääntöisesti syys-seuraussuhteessa käänteisiä; palvelu- ja toimintapäätökset ovat vailla tarvelähtöistä ja tietoon perustuvaa arviointia talousratkaisujen seurausta.

3. Koulutus ja osaaminen

Kaupunkistrategian Oppiva ja yrittävä Kotka-pojun strategiset tavoitteet nostavat esille aineettoman pääoman, ihmisten voimavaran, merkityksen varhaiskasvatuksesta yliopistotasolle asti. Koulutuksen, monipuolisen osaamisen, erikoitumisen ja proaktiivisuuden merkitykset ovat kiistattomia. Niiden myötä syntyy sekä sosiaalisia että teknisiä innovaatioita houkuttavien ja kilpailukykyisten yritysten ja työpaikkojen perustaksi.

Tilastot kertovat, että Kotkassa oli arviointikertomusvuoden lopussa satoja avoimia työpaikkoja, mutta ei niiden edellyttämää osaamista omaavaa työvoimaa. Tilastot kertovat myös, että Kotkassa on alhainen koulutustaso. Kohtaanto-ongelma ts. osaamisvaatimukset suhteessa puutteelliseen osaamiseen, sekä alhainen koulutustaso herättävät tarkastuslautakunnassa kysymyksiä:

Miksi Kotkan koulutustaso on alhainen? Mistä kohtaanto-ongelma johtuu? Ovatko työelämän muutoksia ja tarpeita ennakoivat toimenpiteet oikeanlaisia? Onko vuoropuhelu työnantajien, koulutusorganisaatioiden ja kaupungin kesken oikeanlaista, oikea-aikaista ja

riittävää? Taipuuko ammatillinen koulutus liian hitaasti vastaamaan nopeasti muuttuvien toimintaympäristöjen ja muuttuvan maailman osaamisvaatimuksia? Onko siltä peruskoulusta toiselle asteelle liian heikko? Ovatko maahanmuuttajien tuki ja kotoutumisen edistämistoimet riittäviä? Ovatko perheille, lapsille ja nuorille suunnatut tukitoimet riittäviä tukemaan oppimista, opiskelumotivaatiota ja osaamisen kartuttamista?

4. Perhepoliittinen ohjelma

Hallitus vastauksessaan tarkastuslautakunnan vuoden 2018 arviointikertomuksessa asettamiin kysymyksiin ehdotti ”laajaa perhepoliittista pakettia”, joka käsittelee perheiden, lasten ja nuorten elämän eri osa-alueita ja niiden edellyttämiä toimenpiteitä. ”Paketin” tulisi käsitellä ratkaisuja myös edellisen kappaleen viimeiseen kysymykseen.

Perhepoliittisen ohjelman laatimisesta on tehty myös valtuustoaloite kaksi ja puoli vuotta sitten. Aloitteeseen valtuusto ei ole saanut vastausta.

5. Työllisyys

Työllisyyttä lisäävät ja työttömyyttä alentavat toimenpiteet ovat Kotkalle suuri haaste taloudellisesti, mutta ennen kaikkea ihmisten hyvinvoinnin ja tulevaisuuden rakentamisen kannalta. Vaikka työttömyysluvut ovat laskeneet, ne ovat silti korkealla tasolla. Huolestuttavinta on jo monia vuosia Kotkaa rasittaneet nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys.

Kaupunki työllisyysongelmistaan huolimatta ulkoisti työllisyysasioiden hoidon vuoden 2019 alussa Kymsotelle. Samalla siirtyi myös koko työllistymistä hoitanut henkilökunta Kymsoteen. Lisäksi Kotka jätti hakematta mukaan valtiovallan taholta lanseerattuun työllisyyskokeiluun. Tarkastuslautakunta ihmettelee em. toimenpiteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Merkityksellistä kuitenkin on, että työllisyys on nostettu Kotkan vuoden 2020 teemaksi ja sen edistäminen ja tukeminen jokaisen vastualueen ja toimintayksikön tehtäväksi. Kotka on myös mukana eri yhteistyötahojen työllisyyttä edistävissä hankkeissa.

6. Yrittäjyys ja yrittäjyyden edistäminen

Kaupunkistrategian tavoite yrittäjyyden edistämisestä ja työpaikkojen syntymisestä velvoittaa kaupungilta toimenpiteitä tavoitteen toteutumiseksi. Kaupunki on vastuussa moni-ilmiöisestä toimintaympäristöstä, johon yrityksiä pitäisi syntyä ja, joissa yritysten pitää toimia. Vastuu on kuitenkin suuressa määrin vieritetty Cursor Oy:lle. Tarkastuslautakunta toteaa arviointivuoden tilinpäätöksen perusteella hyvänä asiana sen, että yrittäjyyskasvatusta on lisätty jokaisella kouluasteella, mutta kouluttajille ja opettajille tarjottava yrittäjyyskasvatuskoulutus ei ole toetunut suunnitelmien mukaisesti. Huomion arvoista on myös se, että uusia yrityksiä syntyi 219, mutta lakkautui 321, joten netto oli -102. Aikaisemmin lautakunnalle esitetystä Cursorin tilastossa ilmeni, että uusien yritysten elinkaari ei ole monenkaan osalla kovin pitkä.

7. Monipaikkaisuus

Kotkassa palvelujen keskittämisen ja alueellisen kehittämisen painopisteinä ovat Kotkansaari sekä Karhulan keskusta. Taajamien ja maaseudun kehittämistä ei pidä unohtaa, sillä tutkimukset osoittavat, että asumisen monipaikkaisuus, etätyön mahdollistama työpaikkariippumattomuus ja liikkuva elämäntapa ovat tulevaisuutta. Monipaikkaisuudessa ihmisten elämä ja toiminta ovat ajasta ja paikasta riippumattomia. Maaseudun merkitys, paikasta riippumaton palvelujen saatavuus sekä ihmisten mahdollisuus toteuttaa yksilöllisiä tarpeitaan tulevat korostumaan.

Tutkimukset osoittavat myös, että entistä enemmän työpaikat seuraavat ihmistä, ts. päinvastaista miten on totuttu ajattelemaan, että ihmisten seuraavan työpaikkoja.

8. Palveluiden parantaminen ja kehittäminen

Kuntalaki edellyttää tarkastuslautakunnalta tuloksellisuuden ts. organisaation kokonaisvaltaisen onnistumisen arviointia. Tuloksellisuutta kuvaavia strategiataason mittareita on kehitetty ja kehitetään edelleen. Strategiataason mittareiden ohelle valtuusto hyväksyi kaupunkitason indikaattoreita kertomaan kaupungin kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin kehityksestä. Lautakuntataason mittarit laaditaan vuoden 2020 aikana.

Tarkastuslautakunta korostaa seuraavia mittareiden kehittämisessä huomioon otettavia seikkoja:

Kaupungille laadittiin arviointivuonna monenlaisia toimenpideohjeita, joiden mittareita tulee hyödyntää mittareiden kehittämisessä.

Nykyisillä mittareilla on lähtötaso ja toteuma, mutta ei tavoitetasoa, jonka perusteella voidaan arvioida todellista onnistumista ja kehittämistarpeita.

Tavoitteena tulee olla toiminnan parantaminen ja parantuminen.

Taloudellisuutta, vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta kuvaavat mittarit on syytä laatia myös strategiataasolle, ei vain lautakuntataasolle, jotta tuloksellisuuden arviointi mahdollistuu.

Toimintaperiaatteiden toteutumisesta, toiminnan ja palvelujen kehittämisestä, muutoksesta ja muutosmyönteisyydestä vastuussa ovat ensisijaisesti johtajat ja esimiehet. Heidän ja henkilöstön onnistumisen arvioinnissa käytössä olevat muutamat mittarit eivät mahdollista kokonaisvaltaisen onnistumisen arviointia.

Kaupunki-indikaattoreista puuttuu monia merkittäviä, kaupungin ongelmista ja kehittämistarpeista tietoa antavia indikaattoreita.

Indikaattoreissa kuvataan % -osuuksia. Indikaattoreista puuttuu kokonaiskuvan antava kokonaisvolyymi, mistä % -osuus on laskettu. Pelkkä prosenttiosuus ei anna arviointitietoa vuosittaiselle vertailtavuudelle, onnistumiselle ja kehittämistarpeille.

9. Hyvinvointilautakunnan toiminnan laajuus

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota hyvinvointilautakunnan laajojen asiakokonaisuuksien vastuista suhteessa muiden lautakuntien asiakokonaisuuksiin ja vastuuseen.

10. Kantasatamahanke

Kantasatamahanke puhutti jälleen arviointivuonna kotkalaisia monesta eri syystä. Joulukuussa 2018 valtuusto asetti tapahtumakeskuksen päätösehdoksi hotellioperaattorin mukana olon. Helmikuussa 2019 valtuusto kuitenkin päätti tapahtumakeskuksen toteuttamisesta ilman hotellioperaattoria. Päätös ei ollut yksimielinen. Myös tapahtumakeskuksen rakennuttajayhtiön organisoituminen eteni kompastellen. Kantasatamahankkeen monien vuosien ajan keskeisenä henkilönä toimineen Cameron Sawyerin kanssa solmittua maankäyttösopimusta ei saatu purettua.

Kantasatamahankkeessa on mukana monia toimijoita yhteisine ja omine tavoitteineen. Tästä syystä esim. kokonaisuuden koordinointi, raportointi, seuranta ja tiedonkulku asettavat suuria haasteita jopa riskejä. Liiketoiminnan valmistelua varten on perustettu työryhmä sekä kantasatamahankkeessa mukana olevien tahojen edustajista ohjausryhmä. Kaupungin sisäinen tarkastus ei ole ryhmissä edustettuna, joka on todellinen puute.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt tietoa kaupungin osalta kantasatamahankkeen arviointivuoden kokonaiskustannuksista, mutta ei ole saanut. Tarkastuslautakunta toteaa, että hankkeella tulisi olla kaupungin osalta kokonaisvaltainen rahoitusmalli talouden suunnittelun, seurannan ja raportoinnin helpottamiseksi. Rahoitusmalli myös mahdollistaisi, että tietoa hanketalouden osalta on helposti ja ajantasaisesti saatavilla.

11. Aloitteiden käsittely ja kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutus

Tarkastuslautakunta korostaa aloitteiden käsittelyjen merkitystä aloitteiden tekijöiden arvostamisena sekä toteaa, että valtuusto- ja kuntalaisaloitteiden käsittelyssä on edelleen vuosia kestäviä viiveitä valtuuston tekemästä puolen vuoden reagointiaikapäätöksestä huolimatta. Lautakunta toteaa myös, että arvostava johtajuus ja avoin vuorovaikutus kuntalaisten, johtavien luottamushenkilöiden sekä viranhaltijoiden kesken edellyttävät, että kuntalaisten lähettämiin kirjelmiin ja kysymyksiin reagoidaan asianmukaisesti. Näin ei aina tapahdu.

12. Hankinnat

Kotkalle on laadittu kattava hankintaohjelma sekä avattu hankintaprosessit. Silti arviointivuonna joissakin hankinnoissa on toimittu hankintalain ja hankintaohjeiden vastaisesti aiheuttaen kaupungille taloudellisia menetyksiä.

10. Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset vuoden 2019 osalta raportoidaan kaupunginvaltuustolle arviointikertomuksessa. Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupunginhallituksen laatimaan selvityksen ja vastaamaan yhteenvedon osan perusteella esitettyihin alla oleviin kysymyksiin. Selvitys tulee toimittaa valtuustolle tarkastuslautakunnan lausunnolla täydennettynä lokakuun 2020 loppuun mennessä.

Vuoden 2019 arvioinnin perusteella tarkastuslautakunta esittää seuraavat kysymykset:

Tarkastuslautakunta pyytää vastausta kysymyksiin ainakin seuraavista näkökulmista.

1. Johtaminen ja päätöksenteko

Miten Kotkan johtamis- ja päätöksentekokulttuuria kehitetään?

Näkökulmia:

Strateginen johtajuus

Tiedolla johtaminen ja päätöksenteko

Kuntalaisten hyvinvointitutkimus ja –mittarit

Proaktiivinen ja ratkaisukeskeinen johtaminen ja päätöksenteko

Lautakuntien ja valtuustoryhmien kiireetön työskentelymahdollisuus

Organisaation rakenteelliset uudistukset

2. Talous ja talouden tasapainotus

Miten Kotkan talousajattelua kehitetään kuntalaislähtöiseksi?

Näkökulmia:

Investointi kaupunkilaisiin

Ennaltaehkäisevät kustannukset suhteessa korjaaviin kustannuksiin

Palvelujen rakenteelliset uudistukset

Palvelujen tarvelähtöisyys ja priorisointi

Palvelujen vaikutusten ja vaikuttavuuden seuranta ja arviointi

3. Koulutus ja osaaminen

Miten Kotka toimii nostaakseen kotkalaisten koulutustasoa ja parantaakseen kohtaanto-ongelmaa?

Näkökulmia:

Ongelmien taustojen analysointi

Työelämän muutosten seurananta ja ennakointi

Yhteistyö työnantajien ja koulutusorganisaatioiden kanssa

Ammatillisen koulutuksen muutosherkkyys ja joustavat opiskelumuodot

Peruskoulun antamat valmiudet suhteessa toisen asteen vaatimuksiin

Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen
Yksilöiden kouluttautumista tukevat toimet

4. Perhepoliittinen ohjelma

Mikä on Kotkalle laadittavan perhepoliittisen ohjelman nykytila (kaupunginhallitus: laaja perhepoliittinen paketti)

Näkökulmia:

Kotkalaisten perheiden tila ja tarpeet

Perheiden, lasten ja nuorten elämän tilanteisiin ja ilmiöihin vaikuttavat asiat

Toimenpiteet syntyvyyden lisäämiseksi

5. Työllisyys

Miksi työllisyyttä koskevat toimenpiteet ja henkilöstö ulkoistettiin Kymsotelle?

Näkökulmia:

Toimenpiteen tarkoituksenmukaisuus

Toimenpiteen tulokset

Tulokset työllisyysasioiden vastuun jaosta jokaiselle vastuualueelle ja toimintayksikölle

Työllistymistä edistävät toimenpiteet ja niiden kehittäminen

6. Yrittäjyys ja yrittäjyyden edistäminen

Mitä Kotka tekee yrittäjyyden edistämiseksi ja työpaikkojen lisääntymiseksi?

Näkökulmia:

Työpaikkojen syntymistä edistävät toimenpiteet

PK-sektorin ja sen toimintaedellytysten vahvistaminen

Positiivinen yrittäjyysilmapiiri ja sen jatkuva ylläpito

Yrittäjyysosaamisen edistäminen

Yritysten elinkaaren aikaiset tukitoimet

Yritysideoiden ja niiden toteuttamismahdollisuuksien monipuolinen analysointi ja ”jalostaminen”

7. Monipaikkaisuus

Mitkä ovat Kotkan toimenpiteet ihmisten monipaikkaisen asumisen, elämäntavan ja elämänfilosofian mahdollistamiseksi?

Näkökulmia:

Elävät ja kehittyvät taajamat ja maaseutu

Kotkan vetovoima ja asumiskustannukset

Palvelujen saatavuus ja toimivuus

Rakenteelliset haasteet ja mahdollisuudet

Etätyövälineet ja -mahdollisuudet

Digiverkot ja etätyömahdollisuudet

Kansalliset ja kansainväliset verkostot

Etätyöosaamisen vahvistaminen

Etätyöjohtamisosaamisen vahvistaminen

8. Palveluiden parantaminen ja kehittäminen

Miten arviointivuoden mittareiden toteumia arvioidaan ja hyödynnetään toiminnan ja palveluiden parantamisessa ja kehittämisessä?

Näkökulmia:

Vaikuttavuus, laatu, tehokkuus ja talous

9. Hyvinvointilautakunnan toiminnan laajuus

Onko hyvinvointilautakunnan laaja toimintavastuu tarkoituksenmukaista sekä tasavertaista muihin lautakuntiin nähden?

Näkökulmia:

Lautakuntarakenteen toimivuus

Vastuualueiden mahdollinen uusjako

Vastuualueiden ilmiölähtöisyys ja sen edellyttämät moniammatilliset vastuualueet

10. Kantasatamahanke

Miten kaupunki eliminoi kantasatamahankkeen mahdollisia riskejä?

Näkökulmia:

Sisäinen ja ulkoinen tarkastus ja niiden ajantasainen tiedonsaanti

Ulkopuolinen rahoitus

Kaupungin osalta kokonaisvaltaisen rahoituksen suunnittelu, seuranta ja ajantasainen raportointi

Tapahtumakeskus, hotelli- ja yrityskeskushankkeet

Työturvallisuuspuisto

11. Aloitteiden käsittely ja kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutus

Miten valtuusto- ja kuntalasialoitteiden käsittelyä tehostetaan sekä viranhaltioden, johtavien luottamushenkilöiden ja kuntalaisten avointa vuorovaikutusta parannetaan ja kehitetään edelleen?

12. Hankinnat

Miten varmistetaan, että hankinnat toteutetaan lain ja ohjeiden mukaisesti?

Näkökulmia:

Pikaisen elpymisen näkökulma

Hankintojen elinvoimaa edistävät ratkaisut

Hankintojen keinovalikoima

Hankintojen paikallisuuden lisääminen

Pienyrittäjien yhteistarjousverkostojen aktivointi

11. Allekirjoitukset

Vuoden 2019 arvointikertomuksen allekirjoitussivu

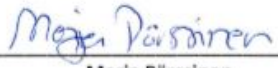
Kotkassa 25.5.2020

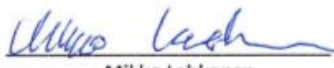

Johan Bardy
Puheenjohtaja

Pirjo Romppanen
Varapuheenjohtaja

Raimo Kurki

Leena Heino

Merja Pärssinen

Mikko Lehkonen

Heikki Suutari
(Pekka Jaakkolan varajäsen)

Suvi Silvala